Ett Drömspel.

Det Brände Slottet.

[Till Sättericet: Alla parentesstecken uttagas. Det som står innanför parenteserna sätter med samma stilsort som texten:]

Förf.

Tonen:

Författaren har i detta drömspel (med anslutning till sitt förra Drömspel „Till Damaskus") sökt hämma drömmens osammanhängande men skenbart logiska form. Allt kan ske, allt är möjligt och sannolikt. Tid och rum existera icke; på en obetydlig verklighets-grund spinner inbildningen ut och väfver nya mönster: En blandning af minnen, upplefvelser, fria påhitt, orimligheter och improvisationer.

Personerna klyfvas, fördubblas, dubleras, sumpta af, förtvåtas, flyta ut, samlas. Men ett medvetande står öfver alla, det är drömmarens; för det finns inga hemligheter, ingen inkonsequens, inga skrupler, ingen lagg. Han dömer icke, fritänker icke, endast relaterar, och såsom drömmen mest är smärtsam, mindre ofta glädjelig, går en ton af vemod, och medlidande med allt lefvande genom den vingslagande berättelsen. Sömnen, befriaren, upptäder ofta pinsam, men när plågan är som tramast, infinner sig upprekvandet och försonar den lidande med verkligheten, som trots allt den är värd vara, dock i detta ögonblick är en rejtning, jemförd med den plågsamma drömmen.

Akt I.

(af jättestora Stockrosor i blom; hvita skära, purpurröda, svafvelgula, violetta)

[Tonden föreställer en skog öfver hvars toppar ~~blomkrans öfvers~~ (W ~~hvilken kronas, alltså fast~~) synes det förgyllta taket af ett slott. Nedanför grundmurarna af slottet synas halmtak-av ett bredt trälskande utkastadt stallstrå.

(W med en blomknopp lika. mande en krona öfver det)

Lidokulisserna, stående för hela pjesen äro stilisserade ~~[illegible]~~ väggmålningar, ~~[illegible]~~ på en gång rum, ~~[illegible]~~ arkitektur och landskap.

~~[illegible]~~

Sid 3.

Glasmästaren
och
Dottern } Äro på scenen.

1.

Dottern

Slottet växer alltjemt ur jorden ... Ser Du hur mycket det vuxit sen i fjor?

Glasmästaren [för sig sjelf]

Jag har aldrig sett det slottet förr ... har aldrig hört att ett slott växer ... men [till Dottern med fast öfvertygelse] Ja det har vuxit två alnar, men det är derför att de har gödslat det ... och om Du lägger märke skall Du se att en flygel har vuxit ut på solsidan.

Dottern

Det borde väl blomma snart efter som vi äro förbi midsommar?

Glasmästaren

Ser Du icke blommorna deroppe?

Dottern

Jo, jag ser! [klappar i händerna] ... Säg far, hvarför veker blommorna upp ur smutsen?

Glasmästaren [fromt]

Derför att de icke trifves i smutsen, skynda de sig fort de kunna upp i ljuset, för att blomma och dö!

Dottern

Vet Du hvem som bor i det slottet?

Glasmästaren

Jag har vetat det, men mins det inte.

Dottern

Jag tror att det sitter en fånge der ... och han vårdar säkert att jag skall befria honom.

Glasmästaren

Men till hvilket pris?

Dottern

Man köpslår inte om det man skall. Låt oss gå in i slottet: ---

Glasmästaren

Ja, låt oss gå!

[De gå mot fonden som sakta öppnar sig åt sidorna.

2. Scenen är nu ett enkelt naket rum med ett bord och några stolar. På stolen sitter en officer i en högst ovanlig mitiös uniform. Han gungar på stolen och slår med sabeln i bordet.]

Dottern [fram till officeren och tar sakta sabeln av hans hand]

Inte så! Inte så!

Officeren

Snälla Agnes, låt mig behålla sabeln!

Dottern

Nej, Du slår sönder bordet! [Till fadren] Gå min'ner i sel-Kammaren och sätt i motan, så nå'kas vi sedan!

Glasmästaren [går]

Dottern

Du är fången på dina rum; jag har kommit att befria Dig!

Officeren

Jag har väntat på det, men jag var icke viss Du skulle vilja.

Dottern

Slottet är stängt, det har sju väggar, men - det skall gå! --- Vill Du eller vill Du inte?

Officern

Uppriktigt talat: jag vet inte, ty: hvilket fall som helst får jag ondt: Hvarje fröjd i lifvet får betalas med dubbla vårdet sorg. Der jag nu sitter är det svårt, men skall jag köpa den ljufva friheten så får jag lida tvefaldt. – Agnes, jag dras hellre mé't, bara jag får se Dig!

Dottern

Hvad ser Du i mig?

Officern

Det sköna, som är harmonien i universum – det fina linier i din gestalt som jag endast återfinner i ~~[illegible]~~ solsystemets banor, i den skönt ljudande strängen, i ljusets vibrationer – Du är ett barn af himmelen ...

Dottern

Det är Du också!

Officern

Hvarför skall jag då vakta hästar? Sköta stall och låta kiva ut strö?

Dottern

För att Du skall längta derifrån!

Officern

Jag längtar, men det är så besvärligt att ta sig ur det!

Dottern

Men det är en pligt söka friheten i ljuset!

Officern

Pligt? Lifvet har aldrig erkänt pligten mot mig!

Dottern

Du känner Dig förorättad af lifvet?

Officern

Ja! Det har varit orättvist ...

[Nu hör man röster bakom afskärmningsskär-men, hvilken strax derpå dragas undan. Officern och Dottern se dität, stanna derpå i gest och minen förstelnade]

3.

3.

[Vid ett bord sitter Modren, sjuklig. Framför henne brinner ett talglius som hon då och då putsar med en ljussax. På bordet ligga klaplar af nysydda skjortor som hon märker med märkblåck och gåsperna. Ett brunt klädskåp till vänster

Fadren kommer en sidenmantelj -
(Kostymerna från 1830)]

Fadren [mildt]

Du vill inte ha den?

Modren

Sidenmantelj åt mig, Kära vän, hvad nyttar det då jag skall dö snart!

Fadren

Tror du hvad läkaren säger?

Modren

Öfven hvad han säger, men mest tror jag den rösten som talar häriinne.

Fadren [sorgset]

Det är då allvar?... Och du tänker på dina barn, först och sist!

Modren

Det var ju mitt lif: mitt berättigande... min glädje, och min sorg...

Fadren

Kristina, förlåt mig... allt!

Modren

Ja hvad? Förlåt mig, Kära; vi ha plågat hvarann, hvarför? Det vet vi inte! Vi kunde icke annat!... Emellertid, här är barnens nya linne... Se nu efter att de byter två gånger i veckan, onsdag och söndag, och att Louisa tvättar den... öfver hela kroppen... Ska du gå nt?

Fadren

Jag skall upp i Kollegiet! klocken öfver!

Modren

Ned Alfred ~~[illegible]~~ Komma in förrän du går!

Fadren [pekar på Officeren]

Han står ju här, Kära hjertans.

Modren

Tänk att jag börjar se illa också ... ja, det mörknar ... [putsar ljuset] Alfred! Kom!

Fadren [går ut midt igenom väggen ~~&~~ och nickande till aftnes]

Officeren [fram till modren]

Modren

Hvem är flickan der?

Officeren [hviskar]

Det är Agnes!

Modren

Åh, är det Agnes? Vet Du hvad de säger? ... Att hon är Guten Indras dotter. Som bedt att få komma ner på jorden för att Kärna hur menskorna egentligen har det ... Men säg ingenting. ...

Officeren

Ett gudabarn är det!

Modren [högt]

Min Alfred, jag skall snart skiljas ifrån Dåg och systrarna ... Låt mig säga Dig ett ord för lifvet!

Officeren [sorgsen]

Säg, moder!

Modren

Bara ett ord: Trät aldrig med Gud!

Officeren

Hvad menar Du, mor?

Modren

Du skall icke gå och klänna Dig förorättad af lifvet.

Officeren

Men när man behandlar mig orättvist...

Modren

Du ~~...~~ anspelar på den gången Du blef orättvist straffad för att Du skulle ha tagit en slant som sedermera återfans:

Officeren

Ja! Och denna orättvisa gaf en skef rigt-ning åt hela mitt lif sedan...

Modren

Javäl! Men gå nu till skåpet der...

Officeren [blygas]

Du vet det då! Det är...

Modren

Den Schweiziske Robinson... Som...

Officeren

Säg inte mer! ...

Modren

Som din broder blef straffad för... och som Du rifvit sönder och gömt!

Officeren

Tänk att det skåpet kan stå der qvar efter tjugo år... Vi ha ju flyttat så många gånger, och min mor dog för tio år sen!

Modren

Ja, hvad gör det? Du skall då fråga om allting och derigenom förderfvar Du lifvets bästa för Dig: --- Se der är Lina!

Lina [in]

Snälla fru, jag får tacka så mycket, men

jag kan icke gå på kristningen...

Modren

Hvarför det mitt barn?

Lina

Jag har ingenting att ta på mig?

Modren

Du skall få låna min mantilj här!

Lina

Nej, kära, inte går det an!

Modren

Jag förstår dig inte! Aldrig kommer jag att gå på bjudning mer...

Officeren

Hvad skall jag säga? Det är ju en gåfva från honom...

Modren

Hvilka små sinnen...

Fadren [stickar in hufvud]

Skall du låna ut min present åt pigan?

Modren

Säg inte så... mins att jag varit tjensteflicka också... hvarför skall du göra en oskyldig?

Fadren

Hvarför skall du göra mig, din make...

Modren

Hu, detta lifvet! När man handlar vackert så fins alltid någon för hvilken det är fult... går man en gata, går man en annan väg.

Hu, detta lifvet! [Hon putsar ljuset så att det slocknar. Det blir mörkt på scenen och skåmen dras för]

4.

Dottern

Det är synd om menniskorna!

Officeren

Du finner det!

Dottern

Ja, livet är svårt, men kärleken besegrar allt! Kom och se!

[De gå mot fonden]

4.

[Fonden dras upp; nu synes en ny fond — föreställande en gammal sunkig brandmur. Midt i muren är en grind som öppnar till en gång, hvilken mynnar ut i en grön ljus plats der en kolossal blå Stormhatt (Aconitum) synes. Till venster vid grinden sitter Portvakten, okan med en schal öfver hufvud och axlar (vikande) på ett stjerntäcke. Till höger är en affischtafla som Affischören rengör; bredvid honom står en kärrkhof med grönt skaft. Längre bort till höger är en dörr med luftkål i form af en tyrväpling. Till venster om grinden står en smal lind med kolsvart stam och några ljus-gröna löf; derinvid en källarglugg.]

Officeren [har försvunnit]

Dottern [går fram till Portvaktershkan]

Är inte stjerntäcket färdigt än?

Portvaktershkan

Nej, lilla vän; tjugosex år är ingen tid för ett sådant verk!

Dottern

Och fästmannen kom aldrig igen?

Portvaktershkan

Nej, men det var inte hans fel. Han måste

ge sig af ... Stackars ; det är Trettli är den!

Dottern [till affischören]

Hon var ju vid balletten? Deroppe i Operan?

Affischören

Den var hon numera ej ... men när han reste, så tog han likaväl hennes dans med sig ... och så fick hon inga partier mer ...

Dottern

Alla klaga ; med ögonen åtminstone. och med rösten ...

Affischören

Jag klagar inte som värst ... inte nu, den jag fått en sänkhof och en grön tump!

Dottern

Och det gör Er lycklig?

Affischören

Ja, så lycklig, så ... det var min ungdoms drömm... och nu är den samma, jag är visserligen fyllt femti år, förstås ...

Dottern

Femti är för en sänkhof och en tump ...

Affischören

En grön tump, en grön ...

Dottern [till Portvaktarskan]

Gif mig skalen nu, för jag sitta här och se på människobarnen! Men nu skall stå bakom och säga mig! [Tar på skalen och sätter sig vid gränden]

Portvaktarskan

Det är sista dan i dag och Operan stängs ... det är nu de får veta om de äro engagerade...

Dottern

De som inte får anställning, då?

Portvaktarskan

Ja, Herre Jesus, det är att se ... jag drar schalen öfver hufvet, jag ...

Dottern

Stackars människor!

Portvaktarskan

Se der kommer en! --- Hon är icke bland de utvalda ... Se hur hon gråter ...

Sångerskan [från höger rusande ut genom grinden, med nästduken för ö-gonen. Stannar en ögonblick i gången utanför grinden och lutar huvudet mot väggen, derpå hastigt ut]

Dottern

Det är synd om människorna! ---

Portvaktarskan

Nej, se här; så här ser en lycklig människa ut!

Officeren [in genom grindgången, i redingot och cylinder med en rosen-bukett i handen]. Strålande glad!]

Portvaktarskan (Victoria!)

Han skall gifta sig med Fröken ~~[illegible]~~! ---

Officeren [nere på scenen; bittert uppspänt, sjunger]

Victoria!

Portvakterskan

Fröken kommer strax!

Officeren

Det är bra! Kaleschen väntar, bordet är dukadt, champagnen ligger på is ... Får jag omfamna er, mina [Omfamnar Dottern och Portvakterskan, Sjunger] Victoria!

En dvinnande röst [sjunger]

Jag är här!

Officeren [börjar vandra]

Nåväl! Jag väntar! ---

∞

Dottern

Känner Du mig?

Officeren

Nej, jag känner bara en qvinna ... Victoria! I sju år har jag gått här, och väntat henne ... om middagarna då solen nådde skorstenarna och om aftnarna när mörkret började falla ... Se här på asfalten, kan ni se spåren efter den tragne älskaren! Hurrah! Hon är min! [Sjunger] Victoria!

[Han får intet svar]

Nå, hon klär på sig nu!

[Till officiaren]

Den är tänksamhäfven ser jag! Alla vid operan svärma för tänksamhäfvar ... eller rättare för fiskar! De stumma fiskarne, derför att de inte kan sjunga ... Hvad kostar en tåm der pjes?

Officiaren

Den är gratis dyr!

Officeren [Sjunger]

Victoria! --- [Skakar på linden] Se nu grönskar han igen! För åttonde gången! --- [Sjunger] Victoria! --- Nu kommer hon luggen! ---

[Till Dottern] Olof nu fram, låt mig gå upp och hemta min brud! ---

Portvaktershan

Det släpps ingen upp på scenen!

Officeren

Sju år har jag gått här! Sju gånger tre hundra sextiofem gör mig två tusen fem hundra familjefem! [Stamar och petar på dörren med [svärplingen] ---] Och den här dörren har jag sett på, två tusen fem hundra familjefem gånger, utan att kommen under fund med hvart den går! Och den som skall släppa in ljus ... åt hvem skall det släppa in ljus? - Är det någon derinnanför? Var det någon den?

Portvaktershan

Det vet jag inte! Jag har aldrig sett den öppnas! ---

Officeren

Det var ett som en skofferidörr som jag såg när jag var fyra år och en söndagseftermiddag följde med jungfrun bort! Bort, i familjen, till andra jungfrur, men jag kom aldrig längre än i köken, och jag satt mellan vattentunnan och saltskåpspan; jag har sett så mycket kök i min dar, och skofferierna, var alltid i fantan, med [runda] hål, och en svärplingen! --- Men inte har operan något skafferi efter de inte har något kök! [Sjunger] Victoria! --- Hör fru, hon kommer väl inte ut någon annan väg än den här?

Portvaktershan

Nej, det finns ingen annan väg!

Officeren

Väl, då skall jag röka henne!

Teaterfolk [rusa ut, och mönstras af officeren]

Officeren

Nu måste hon vara här snart! --- Fru! Den den blåa stormhatten der ute: Den har jag sett den jag var barn ... Är det samma en? ---

Jag minns i en prestgård, då jag var sju år ... Det satten två dufvor, blåa dufvor under den der hatten ... men den gången kom det ett bi, och gick in i hatten ... då lärde jag: nu har jag Dig! Och så kneep jag om blommorna; men biet stack igenom, och jag gret ... Men så kom prostinnan och lag vit jord på ... Sen fick vi smultron och mjölk till qvällen! --- Jag tror att det mörknar redan! - Hvart går offis-chören?

Offischören

Jag ska hem och äta qväll?

Officeren [Tar sig för ögonen]

Qväll? Så här dags? - Hör nu! --- Får jag gå in och telefonera till "det vexande slottet" ett ögonblick.

Dottern

Hvad skall Du der att göra?

Officeren

Jag skall säga åt glasmästaren att han sätter i dubbla rutor för det är snart vinter och jag fryser så fasligt! [Går in till Portvaktarskan]

Dottern

Hvem är fröken Victoria?

Portvaktarskan

Det är hans Nåderska!

Dottern

Det är rätt svarat! Hvad hon är för oss och andra, det bryr hennom icke! det hon är för hennom, det är hon! ---

[Det mörknar skarpt]

Portvaktarskan [tänder lyktan]

Det qvällas fort i dag!

Dottern

För lyckans är ett år som en minut!

Portvaktarskan

Och för menniskor kan en minut vara lång som ett år!

∞

Officeren [ut igen. Han ser sannolikt, ensamis äro vissna]

Hon har inte kommit än?

Portvaktarskan

Nej!

Officeren

Hon kommer nog! --- Hon kommer nog! [Vandrar] --- Men det är sant, jag kanske gör klokast i att afbeställa middan ändå! ... efter som det är qväll! --- Jaha, det skall jag göra! [Går in och telefonerar]

∞

Portvaktarskan [till Dottern]

Får jag min schal nu?

Dottern

Nej, min vän, var fri du; jag skall göra din tjenst --- ty jag vill känna menniskorna och lifvet, för att utröna om det är så svårt, som det säges.

Portvaktarskan

Men man får inte komma här på posten,

aldrig komma, hvarken natt eller dag...

Dottern

Inte sofva om natten?

Portvaktershustrun

Jo, om man kan, med klocksträngen om armen... ty det går nattvakten på trappan, och de aflösas hvar tredje timma...

Dottern

Det är ju tortyr...

Portvaktershustrun

Så tycker Ni, men vi andra är glada få en tå-dan plats, och om Ni visste hur afundsjäg är...

Dottern

afundsjäg? Man afundas den torterade?

Portvaktershustrun

Ja! ... Men ser Ni, det som är svårare är nattvak och slöjr, [redacted] och luftdrag och kölo och fukt, det är att som jag måste, mottaga alla olycklöges förtroenden dersoppe... Till mig kommer de ihågfor? De läsa kanske i mitt ansigtes fåror den runokrift lidandet ristar och som inbjuder till förtroenden... I den schalen, dån, gömmas tretti års egna qual och andras! ...

Dottern

Den är tung också, och den brämner som nässlor...

Portvaktershustrun

Når den efter Ni önskar ... når den blir för tyngd, så ropa på mig, skall jag komma och aflösa Er!

Dottern

Farväl: Det ni kan, skall väl jag kunna!

Portvaktershustrun

Vi må se! ... Men var snäll mot mina snå vänner och tröttna icke på deras klagan...

[Försvinner i gången]

18.

[Det blir kolmörkt på scenen. Derunder förändras scenerier: så att linden sedan står avlöfvad, den blå stormhatten är svart vissnad; och när det blir dager igen synes det grönt i gångens perspektiv höstbrunt.]

Officeren [kommer ut när det ljusnar. Nu har han grått hår och grått skägg. Kläderna äro förfallna, lös-kragen svart och slankig. Rosenbu-ketten affallen så att bara qvistarna synas. Han vandrar.]

Af alla tecken att döma är sommaren förbi – och hösten är nära – Det ser jag på linden der, och stormhatten! --- [Vandrar] Men hösten är min där, ty du öppnas teatern igen! Och du måste hon komma! Snälla Jenny, får jag sitta på den här stolen så länge!

Dottern

Sätt min vän, jag kan stå!

Officeren [sätter sig]

Om jag bara fick sofva lite, så vore det bättre! ...

[Han sommarfg ett ögonblick och ruskar så upp att vandra; stannar framför dörren med väflingen och petar]

Denna dörr, som icke ger mig någon ro ...; hvad är den bakom? Något måste det vara!

[Man hör svag musik uppifrån i S. anstrakt]

Så: nu har repetitionerna börjat! [Scenen upplyses nu regelrätt såsom af en blixtsfyr.] Hvad är det? [Skandera efter ljusets klipp.] Ljust och mörkt; ljust och mörkt?

Dottern [kommer hemom]

Dag och natt; dag och natt! --- En nödig Färgen vill förkorta din väntan! och derför flyr dagarne, jagande nätterna!

[Det blir stadigt ljust på scenen; Affischören in med stänkhåfven och affischeringsgrejor]

Officern

Der är affischören, med stänkhåfven ... Har det fiskat bra?

Affischören

Jo, så: Sommaren var varm och lite lång ... höfven var nog så bra, men inte så som jag hade tänkt mig!

Officern [accenturar]

Inte så som jag hade tänkt mig! --- Det är utmärkt sagdt! Ingenting är som jag hade tänkt mig! ... derför att tanken är mer än geningen, högre än saken ... [Vandrar och slår med rosenqvasten i väggarne så att de sista bladen falla]

Affischören

Har hon inte kommit ner än?

Officern

Nej, inte än, men hon kommer snart! --- Vet affischören hvad det är bakom den der dörren?

Affischören

Nej, jag har aldrig sett den dörrn öppen.

Officern

Jag skall telefonera efter en med som kom. mer och öppnar den! [Går in till telefonen]

Affischhóra [klistrar upp en affisch och går ut till höger]

Dottern

Hvad var det för fel på höfven?

Affischhóra

Fel? Ja, det var inte egentligen något fel... men den var inte som jag hade tänkt mig den, och derför blef fröjden inte så stor...

Dottern

Hur hade Ni tänkt Er höfven?

Affischhóra

Hur? --- Det kan jag inte säga...

Dottern

Låt mig säga't! ... Ni hade tänkt Er den så som den inte var: Grön skulle den vara, men inte det gröna!

Affischhóra

Ni vet det, Ni, Ju! Ni vet allt, och derför kommer alla till Er med sina bekymmer! ... Om Ni ville lyssna på mig, en gång också ...

Dottern

Det vill jag gerna ... Kom in hit och utgjut Ert hjertra ... [de gå in i sitt rum]

Affischhóra [står utanför fönstret och talar]

[Det blir kolmörkt igen; derpå ljusnar det; och nu grönskar linden igen och blomstrar ten blommar, som lyser på grönskan i gångens perspektiv.]

Officeren [ut; nu är han gammal och hvithårig; trötig, med utnötta skor; han bär quistarne af rosenbu-ketten. Vandrar af och an, långsamt som en gubbe.

Han låser på affischen]

En Balletflicka [in från höger]

Officeren

Har fröken Viktoria gått?

Balletflickan

Nej, det har hon inte!

Officeren

Då vänlar jag! - Hon kommer väl snart?

Balletflickan [allvarligt]

Det gör hon säkert!

Officeren

Gå inte nu, skall vi få se hvad som är bakom denna dörr, för jag har skickat efter smeden!

Balletflickan

Det skall bli rätligt intressant att få se den dörren öppnas. Den dörren och det vexande slottet, kännen vi det vexande slottet?

Officeren

Om jag? - Jag har ju suttit fången der!

Balletflickan

Nej, var det vi? Men hvarför ~~vexdet~~ hade de så mycket hästar der?

Officeren

Det var ett stallslott förstås ...

Balletflickan [smärtsamt]

Så dum jag var! som inte kunde förstå det!

Florist [in från höger]

Officeren

Har fröken Victoria gått?

Florist [allvarligt]

Nej, inte har hon gått; Hon går aldrig!

Officeren

Det är derför att hon älskar mig! ...

Kassörsken får inte gå om förrän Smeden kommer, som skall öppna dörren här.

Kassörsken

Åh, skall dörren öppnas! Nej, så roligt? --- Jag vill bara fråga portvaktershan något!

Suffléren [in från höger]

Officeren

Har fröken Victoria gått?

Suffléren

Nej, inte hvad jag vet!

Officeren

Se der! Sa jag inte att hon väntas på mig! – Gå inte, för dörren skall öppnas.

Suffléren

Hvilken dörr?

Officeren

Finns det mer än en dörr?

Suffléren

Nu vet jag: den med (väpplingen) ! ... Då skammar jag bestämdt! – Skall bara språka lite med portvaktershan!

[Balletflickan, Kassörsken, Suffléren gruppera sig bredvid Affischhörn ut mot Portvaktershans fönster der de turvis tilltala Dottern]

Glasmästaren [in från grunden]

Officeren

Är det Smeden?

Glasmästaren

Nej, Smeden hade visiten, och det går ju likar bra med glasmästaren.

Officeren

Ja, visserligen --- visserligen, men är diamanten med?

Glasmästaren

Naturligtvis: En glasmästare utan diamant, hvad är det för slag?

Officeren

Det är ~~[illegible]~~ intet! – Låtom oss alltså skrida till verket! [Slår i händerna] ...

Alla [samlas i kretsomkring dörren]

Korister [klädda som Mästersångare och Figurantskor som Dansersor i Oida stöta till från höger]

∞

Officeren

Smed – eller glasmästare – gör En pligt!

Glasmästaren [fram, med diamanten]

Officeren

Ett ögonblicks som detta återkommer icke ofta i en människas liv, derför god' vänner, ber jag En ... noga eftersinna ...

∞

Polisen [fram]

I lagens namn förbjuder jag öppnandet af denna dörr!

Officeren

Åh, Gud, hvilket bråk när man vill göra något nytt och stort! ... Men vi skola processa! ... Till advokaten, alltså! Så få vi se om lagarne äga bestånd; – Till advokaten!

∞

5.

till advokatbyrå,

[Scenen förändras för öppen sidå, dälmda:
Grinden blir stående och fungerar som grind
till Kontorsskranket som går rätt öfver scenen =
Portvaktersskans rum är qvar såsom Advo-
katens skriflås men öppnadt framåt: Lin-
den, aflöfvad är hatt och klädhängare: Affisch-
taflan är behängd med Kungörelser och utslag
i mål; dörren med fyrvåpplingen hör nu
till ett dokumentskåp:

Advokaten i frack och hvit halsduk sitter således till vänster innanför
grinden vid en pulpet fylld med papper.
Hans utseende vittnar om oerhörda lidanden;
det är kalk hvitt med fåror, och skuggorna äro lik-
violetta; han är ful, och ansigtet speglar alla
slags brott och laster hvarmed hans yrke
nödgat honom att taga befattning.
Af hans två skrifvare har den ene blott en
arm, den andra är enögd.

Folket som samlades för att åse "dörrens
öppnande" står qvar men nu liksom vän-
tande företräde hos Advokaten, och tycktes
alltid ha stått der.

Dottern (i Sehalen) och Officeren i första
planet.]

aplåt

Advokaten [går fram emot Dottern]

Säg min syster, får jag denna schalen --- jag skall upphänga den hårinne tills jag får eld i kakelugnen; då skall jag bränna den med alla dess sorger och eländen ---

Dottern

Inte än, min broder, jag vill ha den rätt till fullt först, och jag önskar framför allt få uppsamla dina smärtor, dina mottagna förtrycken om brott, laster, orätt lidet, bakhåll, smädelser ...

Advokaten

Lilla vän, då räcker icke din schal! Se på dessa vägar; är det icke som om alla synder dolkat tapeterna; se på dessa papper der jag författar historier om orätt; se på mig ... Ett kommer aldrig en menniska som ler; bara onda blickar, vissna tränder, krutna läppar ... Och alla sprutta sin ondska, sin afund, sina misstankar öfver mig ... Se, mina händer äro svarta, och kunna aldrig tvättas, ser du huru de äro sprickna och blöda ... jag kan aldrig ha kläder mer än några dagar, ty de stinka af andras brott ... Ibland låter jag röka med svafvel häriune men det hjelper icke; jag sofver häriuvid, och drömmer ondt om brott --- jag har ett mord för närvarande vid tinget --- det går väl an, men vet du hvad som är värre än allt? --- Det är att skilja makar! - Du är det som om det skrek

ini jorden och upp i himmelen ... skrek förräderi mot naturkraften, det godas källa, mot kärleken ... Och, ser Du, när pappers-ris äro fyllda med deras ömsesidiga an-plagelser, och slutligen en kärleksfull mun-niska har en vaken mellan fyra ögon, nypar den i örat och leende frågar den enkla frågan: hvad har vi egentligen emot er man – eller hustru – så slår han – eller hon – tvärslås der, och vet icke orsaken! En gång – ja det rörde sig visst om en [illegible] grönsallad, en annan gång om ett ord, mestadels om ingenting. Men qvalen, lid-andet! Den får jag upp-bära! --- Se hur jag ser ut! Och tror Du att jag kunde vinna en qvinnas genkärlek med denna uppsyn af brottsling? Och tror Du att någon vill vara vän med mig som har alla stadens skulder, penning-skulder, att indrifva? --- En jemmer är det att vara människa!

Dottern

Det är synd om människorna!

Advokaten

Det är det! Och hvad människorna lefver på, är mig en gåta! De gifter sig med två tusen kronors inkomster, när de behöfver fyratusen --- de lånar försöo, alla lånar! Det går på hanla och okunf-var ända fram till döden --- då har det alltid skuld! Ingen som slutligen får betala 't, ja säg det!

Dottern

Den som föder fåglarne!

Advokaten

Ja! Men om den som föder fåglarne ville stiga ner på sin jord och se till hur de stackars människobarnen har det, skulle han kanske fattas af medlidande ...

Dottern

Det är synd om människorna!

Advokaten

Ja det är sanningen det! – [Till officern] vad önskar Ni?

Officern

Jag ville bara fråga om fröken Victoria har gått!

Advokaten

Nej, det har hon inte, Ni kan vara alldeles lugn. --- Hvarför petar Ni på mitt skåp der?

Officern

Jag trodde att dörren var så lik ...

Advokaten

Ahnej, Ahnej; Ahnej!

[Man hör ringning i kyrk. klockor]

Officern

Är det begrafning i staden?

Advokaten

Nej, det är promotion, ~~[illegible]~~ doktorspromotion. Kanske Ni har lust att promoveras och få en litteraturlagerkrans?

Officern

Jaa, hvarför inte? Det är alltid en liten distraktion...

Advokaten

Kanske vi genast skola skrida till den höglitliga akten? – Gå och klä om Dig bara!

Ja/ Och jag skall just upp och få juris doktorsgraden!

28.

[Officeren ut; nu blir det mörkt på scenen, hvarunder följande förändring försiggår — Skranket försvinner, nu tjänande som balustrad till koret i en kyrka; affischtaflan blir numrerade tavlor för psalmerna; linden-klädhängaren blir Kandelaber; advokatens pulpet blir Promotors Kateder; dörren med fyrvåplingen leder nu till Sakristian. ---

Koristerna av Mästers-ungarne bli klädda med Spiror och Figurantskorna bära lagerkransarna.

Öfriga af Folket stå som åskådare

Fonden går upp och den nya fonden föreställer en enda stor orgel med klaviaturerna ~~vara~~ nertill och derofvanför Spegeln.

Musik höres! På sidorna de Fyra Fakulteterna
Scenen står tom ett ögonblick.]

Filosofi
Teologi
Medicin
Juridik

Klärolderna [från höger]

Figurantskorna [efter med lagerkransar i händerna strukta framför sig]

Tre Promovendi, en efter annan från vänster fram, och bekransas af Figurantskor. [varpå de gå ut till höger.]

Advokaten [fram för att bekransas.]

Figurantskorna [vända sig bort, vägrande att bekransa honom, och gå ut]

Advokaten [skakad, lutar sig mot en pelare]

[Alla draga sig ut. Advokaten ensam.]

Dottern [in, med en hvit slöja öfver hufvud och axlar]

Ser Du, nu har jag hvättat schalen ... En enda tår af medlidande var nog! ... Men, hvarför står Du här? Fick Du icke kransen?

Advokaten

Nej, jag var icke värdig.

Dottern

Hvarför? Derför att Du tagit de fattiges tak, lagt ett gott ord för den brottslige, lättat bördan för den skyldige, skaffat upprättelse åt den dömde ... De menniskorna ... englar äro de icke; men det är synd om dem:

Advokaten

Låg icke ondt om menniskorna, jag skall ju föra deras talan ...

Dottern [lutad mot orgeln]

Hvarför slå de sina vänner i ansigtet?

Advokaten

De förstå icke bättre!

Dottern

Låtom oss upplysa dem! Vill Du? Till sammans med mig:

Advokaten

De mottaga icke upplysningar! ... O, att vår klagan nådde himmelens gudar ...

Dottern

Den skall nå tronen! ... [Ställer sig vid orgeln.]

Vet Du hvad jag ser i spegeln här? ---
Verlden rättvänd! --- Ja, efter som den är
afvig i sig sjelf! ---

Advokaten

Hur blef den afvig?

Dottern

När kopian togs...

Advokaten

Se nu tade Du det! I kopian ... det
var alltid min aning att det var en
felaktig kopia ... och när jag började
minnas verbilderna, så blef jag miss-
nöjd med allt ... det kallade menniskor-
na ofrimöjs-amhet, och djefulens glas-
bilar i ögat och annat mer ...

Dottern

Nog är det förnyckt! Se på de här fyra fakul-
teterna! --- Den samhällsbevarande regeringen
lönar dem alla fyra: Teologien, läran om
Gud, som alltid angrips och förlöjligas af
Filosofin, hvilken uppger sig vara Viske-
ten sjelf! Och Medicin som alltid jäfvar
filosofin och icke räknar teologien med
bland vetenskaperna utan kallar den för
vidskepelse ... Och de sitter i samma
Konsistorium som skall lära ungdomen
respekt – för Universitetets. Det är ju
ett dårhus! Och ve den som först blir
klok!

Advokaten

De som först få vetra det är teologerna
som studier få de filosofi[illegible] som lär dem att teologien är
nonsens. de i
sedan lära teologin att filosofin är
nonsens!
Dårar, hva?

Dottern

Och så juridiken, allas tjenare, utom tjenarnes!

Advokaten

Rättvis-an, som när den vill vara rättvis, blir sin mans bane! --- Rätten, som så ofta går orätt!!!

Dottern

Så vi har ställt till för er, mennisokobarn! Barn! - Vem skall du få en kramas af mig ... en som klår Dig bättre!

[Lägger en törnekrona på hans huufvud.]

Nu skall jag spela för Dig!

[Olov sätter sig vid orgeln, och spelar ett "Lyric"; men i stället för orgeltonen höras menskoröster]

Barnröster

Evige! Evige! [Sista tonen uthålles.]

Qvinnoröster

Förbarma Dig! [Sista tonen uthålles.]

Mansröster (: Tenorer)

Frals oss, för din barmhertighets skull! [Sista tonen uthålles]

Mansröster (Basar)

Förskona din barn ~~[illegible]~~ slave, och var icke vredgad emot oss!

Alla

Förbarma Dig! Hör oss! Medlidande med de dödlige! - Evige, hvi är du fjerran? ... Ur djupen ropa vi: Nåd, Evige! Gör icke bördan din barn för tung! Hör oss! Hör oss!

7.

[Scenen blir mörk, Dottern sover stå, walkas Advokaten. Orgeln ändras genom ändrad belysning till Fingals-grottan. Havet går i dyningar in under basaltpelarne, och framberingar en ljud-ensemble av våg och vind.

Advokaten

Hvar äro vi, syster?

Dottern

Hvad hör du?

Advokaten

Jag hör hur droppar falla ...

Dottern

Det är tårar, när menniskorna gråta ... Hvad hör du mer?

Advokaten

Det suckar ... det vinskar ... det jämrar ...

Dottern

Hit har de dödliges klagan nått ... längre icke. Men hvarför denna eviga klagan? Har lifvet intet att glädjas åt?

Advokaten

Jo, det ljufvaste som är det bittraste, kärleken! Makt och hem! Det högsta och det lägsta!

Dottern

Må jag pröfva:

Advokaten

Med mig?

Dottern

Nej Dig! Du kämner klipparna, stötestenarne, nå vi undvika dem!

Advokaten

Jag är fattig!

Dottern

Hvad går det, blott vi älska hvarann? Och litet skönhet kostar intet!

Advokaten

Jag har antipatier som kanske äro dina sympatier?

Dottern

Dem får man jemka!

Advokaten

Om vi ledna?

Dottern

Så kommer barnet och skänker en förstrielse som alltid är ny!

Advokaten

Du, du vill ha mig, fattig och ful, föraktad, utslitt?

Dottern

Ja! Nå vi förena våra öden!

Advokaten

Ske alltså!

Slut.

Akt II.

8.

[En mycket enkel kammare innanför advokatbyrån. Till höger en stor tvåmanssäng under omhängen; invid ett fönster. Till vänster en plåtkamin med kokkärl. Kristin håller på att klistra innanfönstren. I fonden öppen dörr till byrån; derute synes fattigt folk som vänta på företräde.]

Kristin.

Jag klistrar, jag klistrar!

Dottern [blek och aftärd, sitter vid kaminen]

Du stänger ute luften!

Jag qväfs! ... 4)

Advokaten [står i dörren med ett papper i handen]

Lofven barnet?

Dottern

Ja slutligen!

Advokaten [mildt]

Detta skrik skrämmer bort mina klienter:

Dottern [vänligt]

Hvad kan man göra åt det?

Advokaten

Ingenting!

Dottern

Vi få ta en större dåning!

Advokaten

Vi ha inga pengar!

Dottern

Får jag öppna fönstret, denna dåliga luft qväfver mig?

4)
Kristin
Nu är det bara en liten springa qvar!

Dottern
Luft, luft, jag kan icke andas!

Kristin
Jag klistrar, jag klistrar!

Advokaten
Det är rätt Kristin; ter:
varmen är dyr!

Dottern
Åh, det är som om limmade igen
Du ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~
gummen på mig!

Advokaten

Du går vännen ut, och så får vi fryssa!

Dottern

Det är nyttigt! ... Får vi skura denne då?

Advokaten

Du behöver icke skura, jag icke heller, och Kristin skall klistra, hon skall klistra hela huset, ~~[illegible]~~ hvarende ~~[illegible]~~ springa, i tak, i golf, i väggar!

Dottern

Fattigdom var jag beredd på, icke smuts!

Advokaten

Fattigdomen är alltid relativt smutsig!

Dottern

Detta är värre än jag drömt!

Advokaten

Vi ha det icke värst! En fino det mat i grytan!

Dottern

Men hvilken mat? ...

Advokaten

Kål är billig, närande och god!

Dottern (tycker om)

För den som ~~[illegible]~~ kål! Nog är den motbjudande!

Advokaten

Hvarför tror du icke det?

Dottern

Derför att jag höll af Dig: ville jag offra min smak!

Advokaten

Du måste jag offra Dig min smak för kål: offren måste vara ömsesidiga.

Dottern

Hvad skola vi då äta? Fisk? Men du hatar fisk.

Advokaten

Och den är dyr!

Dottern

Detta är svårare än jag trodde!

Advokaten [ömligt]

Ser du så svårt det är! ... Och barnen, som skulle bli föreningsbandet och välsignelsen! ...

blir vår undergång!

Dottern

Älskade! Jag dör i denna luft, i detta rum, med utsikt åt bakgården, med dessa barn/skrik i timmar, (med dessa menniskor deute, utan sömn) och deras jemmer, klis och beskyllningar...

Jag måste dö härinne!

Advokaten

Stackars lilla blomma, utan ljus, utan luft...

Dottern

Och du säger att det finns de som ha det svårare!

Advokaten

Jag är en bland de afundade i qvarteret!

Dottern

Allt gånge an, om jag endast kunde få någon skönhet in i hemmet!

Advokaten

Jag vet du menar en blomma, en heliotrop kärnskilds, men den kostar en krona och Jenutio öre, det är sex liter mjölk eller fyra kappar potatis.

Dottern

Jag skall gerna vara utan mat bara jag får min blomma.

Advokaten

Det finns en slags skönhet som icke kostar något, och hvars frånvaro vi hemmet är den största pläga för en man med skönhetssinne.

Dottern

Hvad är det?

Advokaten

Om jag säger det, blir du ond!

Dottern

Vi ha kommit överens icke bli ondа!

Advokaten

Vi ha kommit överens... Allt går an, Agnes, blott icke de korta, hårda tonfallen... Känner Du dem? – Ännu icke!

Dottern

Vi skola aldrig höra dem!

Advokaten

Aldrig för så vida på mig beror!

Dottern

Säg nu!

Advokaten

Jo; när jag kommer in i ett hem, ser jag första hur gardinen sitter nere vid hållaren... [Går fram till fönstergardinen och rättar den] Sitter den som ett rep eller en traba... då går jag snart! ... Derpå kastar jag en blick på stolarne... stå de rätt, så stannar jag! ... [Rättar en stol mot väggen]. Ser jag på ljusen i stakarne... Lita de, så är huset på sned! [Rättar ett ljus på bryrån]. ... Det är denna skönhet, ser du min lilla vän, som icke kostar något!

Dottern [böjer huvudet mot bröstet]

Icke de korta tonfallen, Axel!

Advokaten

De voro icke korta!

Dottern

Jo, de voro!

Advokaten

Le så, för tus-an! ...

~~[illegible]~~

Dottern

Hvad är det för språk?

Advokaten

Förlåt, Agnes! Men jag har lidit af din o-ordentlighet lika mycket som du lider af smuts! Och jag har icke vågat själf lägga hand vid städningen, ty då blir du ond såsom om jag förebrådde dig... uff! ska vi sluta nu?

Dottern

Det är nyligt svårt att vara gift... det är svårare än allt! Man måste vara en ängel, tror jag!

Advokaten

Ja, det tror jag!

Dottern

Jag tror jag börjar hata dig efter detta!

Advokaten

Ve oss, då!... Men låtom oss förekomma hatet! Jag lofvar jag aldrig skall göra någon anmärkning mer på städningen... fastän det är tvätten för mig!

Dottern

Och jag skall äta kål fastän det är aval för mig!

Advokaten

Alltså en familj i aval! Den ena njut-ning, den andras pläga!

Dottern

Det är synd om menniskorna!

Advokaten

Du inser det?

Dottern

Ja! Men låt oss i Guds namn undvika skärgrorna, nu då vi känna dem så väl!

Advokaten

Låt oss göra det! „Vi äro ju human och

upplysta människor; vi kunna ju förlåta och
glömma!

Dottern

Vi kunna ju le åt småsakerna!

Advokaten

Vi, endast vi kunna det!... Vet du, jag läste
i dag i Morgonen!... å prosfos – hvar är
tidningen?

Dottern [förlägen]

Hvilken tidning?

Advokaten [hårdt]

Håller jag mer än en tidning?

Dottern

Le nu, och tala inte hårdt ... Din tidning
har jag gjort eld med ...

Advokaten [häftigt]

Le så för tusan!

Dottern

Le nu! ... Jag brände den derför att han
brände hvad som är mig heligt ...

Advokaten

Hvilket är mig oheligt! Tja! ... [Slår
händerna, utom sig] Jag ska le, jag ska le
så att ansiktsmuskeln synas ... jag ska vara hu-
man, och sticka under stolen med mina me-
ningar, och säga ja till allting, och smuta
och hyckla! Jaså du har brännt upp
min tidning! jaså! [Lägger om gardinen
på fönstret] Lesu! nu går jag och stänger igen
så att du blir ond! ... Agnes, detta är helt
enkelt omöjligt!

Dottern

Visst är det!

Advokaten

Och likafullt måste vi hålla ut, icke för löftenas skull, men för barnets!

Döttern

Det är sant! För barnets! Åh! - Åh? ---
Vi måste hålla ut!

Advokaten

Och nu får jag gå ut till mina klienter! Nå, de sorla af otålighet att få rifva hvarandra, bringa hvarandra till böter och fängelse ... osaliga andar ...

Döttern

Kristin

Anna, arma människor! Och detta klistran de!

Jag klistrar, jag klistrar!

[slår böjen hufvudet mot bröstet i stum förtvifflan]

Advokaten [står vid dörren och hanterar ~~kramar~~ (nervöst) dörrlåset]

Döttern

O, hvad låset skriker; det är som om Du kramade mitt hjärtas nerver ...

Advokaten

Jag kramar, jag kramar ...

Döttern

Gör' et inte!

Advokaten

Jag kramar ...

Döttern

Nej!

Advokaten

Jag ...

Officeren [unifrån byrån, tar i låset]

Tillåt mig!

Advokaten [öppnar låset]

Var så god! Efter som Ni är promoverad:

Officeren

Nu är hela livet mitt! Alla banor stå mig öppna, parnassen är beträdd, lagern är vunnen, odödligheten, äran, allt är mitt!

Advokaten

Vad skall Ni leva på?

Officeren

Leva på?

Advokaten

Ni skall väl ha bostad, kläder, mat?

Officeren

Det finner sig alltid, bara man har någon som håller af sig!

Advokaten

Kan tänka det! --- Kantänka! --- Klistra. Kristin! Klistra! tills de inte kan andas!

Kristin

Jag klistrar, jag klistrar! tills de inte kan andas!

[Går ut bakåtgående nickande]

Officeren

Kommer du med nu?

Dottern

Genast! Men hvart?

Officeren

Till Fagerviken! Der är sommar, der skiner solen, der finns mygdom, barn och blommor; sång och dans, fest och jubel!

Dottern

Dit vill jag dit!

Officeren.

Kom!

Advokaten [åter igen]

Nu - återvänder jag till mitt första helvete ... det här var det andra ... och största! Det ljufvaste är det största helvetet ... Se så, nu har hon lagt hårnålar på golfvet igen! ... [Plockar på golfvet]

Officeren

Tänka, han har upptäckt hårnålarne också!

Advokaten

Också? ... Se på den här! Det är två skalmar [illegible], men en nål! Det är två, men det är en! Rätar jag ut den, så är det ett enda stycke! Böjer jag det, är det två, utan att upphöra vara ett! Det betyder: de tu äro ett! Men brytes jag af - här! Så äro de tu tu!

[Brytes hårnålen och kastar bitarne]

Officeren

Allt detta har han sett! ... Men innan man kan brytas, måste skalmarne divergera: Konvergera de, så håller det:

Advokaten

Och äro de parallela - så nålas de aldrig - det hvarken bär eller brister.

Officeren

Hårnålen är det fullkomligaste af alla skapade ting: En rät linie som är lika med två parallela!

Advokaten

Ett lås som stänger när det är öppet!

Officeren

Stängen öppen en hårflåta som förblir öppen

när den tvångs ...

Advokaten

Likväl denna dåre: när jag tvånger den, öppnar jag, vägen ut, för Dig, Agnes!

[Vrider sig ut och tvånger dörren]

Dottern

Alltså?

9.

[Scenförändring: Lången med omhängena förvandlas till ett tält; plåtkaminen står qvar; fonden går upp; man ser till höger i förgrunden brända berg med röd ljung och svarta-hvita stubbar efter skogsfält; röda transtior och ethus. Der nedanför: ~~[illegible]~~ Till venster i förgrunden (en del af) Karantänbyggnin; en öppen mekanisk gymnastik gymnastikens öppna skjul med eldstäder; pannmuraren och rörledningar. Der menniskor gymnasticeras på maskiner likvande tortyrinstrumenter.

Vallangrunden är en sund. Fonden i bakgrunden en vacker löpstrand med bryggor, prydda med flaggor, den hvita båtar äro förtöjda, dels med segel hissade, dels utan. Små Italienska villor, paviljonger, Kiosker, marmorstatyer synas i stranden mellan löpvarket.]

Karantännmästaren [klädd som moriran går på stranden]

Officeren [gram och skeptisk]

Nej, si Ordström! Har du kommit hän?

Karantännmästaren

Ja, här är jag!

Officeren

Är det Fagervik det här?

Karantännmästaren

Nej, det ligger mitt över; här är Skamsund!

Officeren

Du har vi kommit galet!

Karantännmästaren

Vi?. - Vill du inte förställa mig?

Officeren

Nej, det passar inte! [halfhögt] Det är ju Indras egen dotter!

Karantännmästaren

Indras? Jag trodde det var Warmna själf! --- Nu är du inte förvånad att jag är svart i ansiktet!

Officeren

Min son, jag har fyllt femtio år, och du förvånas man icke mer! - Jag antog strax att du skulle på maskerad i eftermiddag!

Karantännmästaren

Alldeles rätt! Och jag hoppas vi följes med?

Officeren

Säkerligen; ty här ... här ser icke lockande ut! ... Hvad är det för folk som bor här?

Karantännmästaren

Här bor de sjuka, derföre bo de friska!

Officeren

Har ni väl bara fattiga då?

Karantänmästaren

Nej, mitt barn, här äro de rika! Se på den der på strömkronen: Han har ätit för mycket gås-lever med tryffel och druckit så mycket Bour-gogne att fötterna gått i maskar!

Officeren

Maskar?

Karantänmästaren

Han har fått maskfötter! ... Och den der som ligger på guillotin, han har druckit slemmesug så att ryggraden måste manglas av!

Officeren

Aldrig är det bra heller!

Karantänmästaren

För öfrigt bo här på sidan alla som ha något elände att dölja: Se på den som kom-mer, till exempel!

[En åldre sprätt rullas in i en rullstol, ke-ledsagad af en 60-års mager ful kokett, klädd efter sista modet och som uppvaktas af "Vän-nen" på fyrtio år.]

Officeren

Det är majorn! Vår skolkamrat?

Karantänmästaren

Don Juan! Ser du, han är ännu förälskad i sporet vid sidan. Han ser icke att hon åldrats, att hon är ful, trolös, grym!

Officeren

Det är ju kärleken det! Och aldrig hade jag trott den flyktige i stånd att älska så djupt och allvarligt!

Karantänmästaren

En vacker synpunkt, du har!

Officeren

Jag har själf älskat Viktoria --- ja jag går ännu i korridoren och väntar på henne ---

Karantänmästaren

Är det du som går i korridoren?

Officeren

det är jag!

Karantänmästaren

Nå, har vi låtit upp dörren ännu?

Officeren

Nej, vi processar fortfarande ... Officerskören är ute med tältkäppen förstås, så att vittnesmålen fördröjas ... underliden har glasmästaren satt i rutorna i slottet som revit en half våning ... det har varit ett ovanligt godt år i år ... Varmt och fuktigt!

Karantänmästaren

Men så varmt som inne hos mig har vi ändå inte haft!

Officeren

Hur varmt har du i vagnarne då?

Karantänmästaren

När vi desinficiera kolera-suspekta, ha vi sextio grader.

Officeren

Är koleran i gång nu igen då?

Karantänmästaren

Vet du inte det? ---

Officeren

Jo visst vet jag, men jag glömmer så ofta det jag vet!

Karantänmästaren

Jag önskar ofta jag kunde glömma, mest mig själf; derför söker jag maskerader, utklädslar, och tågkappsspektakel.

Officeren

Hvad har du haft för dig, du?

Karantännästaren

Talar jag om'et, så säges det att jag skryter.
Förtiger jag, kallas jag hycklare!

Officeren

Det är derför du svärtat dig i ansigtet?

Karantännästaren

Ja! Lite svartare än jag är!

Officeren

Hvem är det som kommer?

Karantännästaren

Åh, det är en diktare! som skall ha sitt gyttje. 4) [Diktaren in med blickarne
bad! 4) mot skyn och en ämbar gyttja i handen]

Officeren

Hvad, han skulle väl ha ljusbad och luftbad!

Karantännästaren

Nej, han håller sig alltid i de högsta regnderna
så att han får en hemlängtan efter gyttjan ... det
gör honom hvad som jag säger, ~~[illegible]~~, att
välta sig i dyn. Sedan kämmar han icke brom-
sarnes stygn!

Officeren

Denna underliga verld af motsägelser!

Diktaren [extatiskt]

Af lera skapade Guden Ptah mennisokarn [skeptiskt]
jag en ~~[illegible]~~ kruksmakarskäfva, en svarf, eller
hvad jag som helst annat! ... [extatiskt] Af lera skapar
bildhuggaren sitt mer eller mindre odödliga må-
stermerk [skeptiskt] som oftast är kara skräp! —
[extatiskt] Af lera tillverkas dessa för skafferiet
så nödvändiga kärl, hvilka med ett gemensamt
namn kallas krukor, tallrikar, [skeptiskt]
det rör mig så lite jag vetten hvad de kallas! —
[extatiskt] Detta är leran! När leran är tunnflytande

Kallas den gyllja – C'est mon affaire! –

[ropar] ~~[illegible]~~ Lina!

Lina [in med ett ämbar.]

Diktaren

~~Lina~~ visa Dig för prövan Agnes! – Hon kände Dig för tio år sedan då Du var en ung, glad, och låtom oss säga vacker flicka ... Se nu hur hon ser ut! Fem barn, slöp, skrik, svält, slagk! Se hur det skönn förgätt, hur glädjen försvunnit, under utöfvandet af poligterna; hvilka skulle ha skänkt den invärtes tillfredsställelse som ger sig utbrytt å anletets harmoniska linier och ögats stilla glöd...

Karantännärboren [höller hon den för hans mun.]

Håll mun, håll mun!

Diktaren

~~[illegible]~~ Så säger de alla! Och tiger man, så säger de: tala! De oregerliga människorna!

Dottern [fram till Lina]

Säg din klagomål!

~~Lina~~ Lina

Nej, det törs jag inte, för då får jag det värre!

Dottern

Hvem är du grym?

~~Lina~~ Lina

Jag törs inte tala om, för då får jag stryka!

Diktaren

Så kan det vara! Men jag skall tala om!

åsen om Mariannen vill slå tränderna ur munn på mig! ... Jag skall tala om, att det är orättvist ibland. — Agnes, gudadotter! slår du musika och dans dempsey i hemlen? - Nå! ... Det är Linas dystter som kommit hem från staden den hon gick ville, (Du förstår.) ... Nu slagtas den gamla kalfven, men Lina som blef hemma får gå med ämbaret och mata svinen! ...

Dottern

Det blir glädje i hemmet, derför att den vilsegångna öfvergifvit den dåliga vägen, och icke (derför bara) att hon kommit hem! Märk det!

Diktaren

Men ställ di till bal med soupé hvarje afton för denna oförvitliga arbetarska som aldrig gått på villovägen, gör det! ... Det gör de inte, utan när Lina är ledig, får hon gå i biohuset och mottaga förebråelser för att hon icke är fullkomlig! Är detta rättvisa?

Dottern

Era frågor äro så svåra att besvara, derför att ... det finns så många oförutsedda fall ...

Diktaren

Det insåg Kalifen Harun den Rättrådige också! - Han satte stilla på sin tron och sågs aldrig dempsey hur de hade't demere! Skuldtigen vårdte klagomålen hans hvita öra. Då steg han ner en vacker dag, klädde av sig, och gick oförmärkt in i folkhoparne för att se huruvant det stunde vara med rättvisan.

Dottern

Vi tror väl inte att jag är Harun den Rättrådige?

Officeren

Låt oss tala om något annat! --- Nå kom nu frammande!

[En hvit båt i drakform med en ljusblått siden segel på guldrå och gyllene mast med rosenröd vimpel glider fram i sundet från venster. Vid roret sitta med armarne om hvarandras lif Nan och Nlon.]

Officeren

Se der, den fullkomliga lyckan, fullheten utan gränser, den unga Kärlekens jubel!

[Det ljusnar på scenen]

Nlan [reser sig i båten och sjunger (med tenor)]

Nell Dig, fagra vik,
Der min ungdom tog sina dårar,
Der jag drömde mina första rosendrömmar,

Når har du mig åter,
Ej ensam som då!
Sundar och vikar,
Himmel och haf,
Helsen Nanne:
Min Kärlek, min lust!
Min sol, mitt lif!

[Flaggorna på Fagerviks bryggor helsa, hvita näsdukar viftra från villor och stränder och ett ackord af harpor och violiner klingar öfver sundet]

Diktaren

Se hvad det lyser af den! Nur hur det klingar öfver vattnet! - Eros!

Officeren

Det är Viktoria!

Karantänmästaren

—

Nå är den?

Officeren

Det är hans Viktoria, jag har min för mig! Och min, den får ingen se: --- Vissa Karantänflaggan nu, skall jag hala in nätet!

Karantänmästaren [viftar med en gul flagga]

Officeren [drar i en lina så att båten vänder in mot Skansund]

Hållan den!

Han
och
Hon
} blå nu varse det nyskliga landskapet och yttra sin fråga.

Karantänmästaren

Jojo! Det kostar på: Men hit måste alla, alla som komma från smittade orter:

Diktaren

Tänk, att komma trala på det sättet, att komma göra sådant, då man ser två människor som mötas i Kärleka! Rör dem icke! Rör icke vid Kärleken; det är högmälsbrott! --- Ve oss! Allt skönt skall ner, ner i gyttjan!

Han
och
Hon } stiga i land, torgom och Kamrna

Han

Ve oss! Hvad ha vi gjort?

Karantänmästaren

Inte behöfver man ha gjort något för att nåkas af lifvets sui obehag!

Hon

Så kort är glädjen och lyckan!

Han

Hur länge måste vi dröja här?

Karantänmästaren

Trettio dagar och nätter!

Hon

Då gå vi hellre i sjön!

Han

Se hur hår, bland brända berg och trin. stier?

Diktaren

Kärleken besegrar allt, till och med svafvelbrök och Karbol!

Karantänmästaren [tänder i Kaminen; blå svafvellågor slå upp]

Nu tänden jag svaflet! Var så god och stig in!

Han

O: min blåa klädning skall mista färgen!

Karantänmästaren

Och bli hvit! Din röda rosor skola också bli hvita!

Han öfver

Och dina kinder ~~[illegible]~~ så fyrtio dagar!

Han [till officeren]

Det skall glädja dig!

Officeren

Nej, det skall icke! ... Din lyckliga blef nis-
terligen kallan till mina qual, men ...
det går ingenting - jag är nu pensionerad
och har kondition der midt öfver ...
hahå jaja! och i höst får jag plats i en skola...
att läsa med pojkar, samma lexor som jag
sjelf lärt hela min barndom, hela min ungdom,
och nu skall läsa, samma lexor, hela min
mannålder och slutligen ~~av~~ hela min ålderdom,
samma lexor: hur mycket är två gånger
två? hur många gånger går två jemt upp
i fyra? ... tills jag får pension, får gå sysslolös
och vänta på måltiderna och tidningarne -
tills jag omsider föres ut till Krematoriet
och beräknes upp ... Har Ni ingen pensions-
inrättning hände? Det är visst det värsta nöst
två gånger två är fyra; börja skolan igen,
när man väl är pensionerad; fråga samma
frågor tills man dör ...

[En äldre herre, går förbi med händerna
på ryggen]

Se der går en pensionerad och väntar
lifvet av sig; det är visst en Kapten som
inte gick åt majorsidan, eller en hofrättes-
notarie som inte blef assessor - många
Kallas, men få utkoras ... Han går och väntar
på frukosten ...

Pensionären

Nej på tidningen! morgontidningen!

Officeren

Och han är bara fantiofyra år, han kan gå tjugofem år till och vänta på måltider och tidningen ... Är det inte roligt?

Pensionären

Vad är det som inte är roligt? Säg, säg, säg?

Officeren

Ja, säg den som kan! – Nu ska jag läsa med pojkar, två gånger två är fyra: hur många gånger går två jemt upp: fyra?

[Han tar sig i huvudet förtvifladt]

Och Viktoria, som jag älskade och derför önskade den största lycka hos på jorden ... Nu har hon lyckan, den största han vet, och då lider jag ... lider, lider:

∞

Hon

Tror du jag kan vara lycklig, när jag ser dig lida?. Hur kan du tro det?. Kanske det lindrar din smärta att jag skall sitta här fången i fyrtio dagar och nätter?. Säg, om det lindrar din smärta?

Officeren

Ja, och nej! Ske kan jag njuta när du liden! Åh!

[Sträcker händerna mot himlen och upphäfver ett smärtans skrik liknande en dissonerande ackord]

Åh!

Han

Och tror du min lycka kan byggas på dina qval?

Officeren

Det är synd om oss – alla! Åh!

Evige, hör dem! Lifvet är onde! Det är synd om menniskorna!

alla [som förut]

Åh!

∞

[Det blir kolmörkt på Scenen ett ögonblick kvarunder alla innevarande aflägsna sig eller leytra palats. När det blir ljust igen, synes Skansundets strand i fonden men i skuggan. Sundet ligger i mellanplanet, och Fagervik i förgrunden, båda i full belysning. Till höger ett hörn af Societetshuset med fönster öppna; inne ses Dansande par. På en tomelår utanför stå tre jungfrur, hållande kavarm om lifvet och titta på Dansen. På husets trappa står en kåda den "fula Edith" sitter, kalhufvad, sorgsen, med stort mufsigt hår. Framför henne står ett piano upplaget.

10.

Till vänster ett gult trähus. –
Två sommarklädda Barn kasta boll utanför.
I förgrunden fond en bryggga med hvita bårar, flaggstänger med flaggor. Ute i sundet ligger en hvit örlogsman, beväpnad med kanonglugga.
Men hela landskapet är i vinterdräkt med snö på aflöfvade träd och på marken,

Dottern
och } in.
Officeren

Dottern

När är fri och lycka i ~~[illegible]~~ periodis! Arbetet har upphört; fest hvarje dag; helgdagsklädda gå människorna; musik och dans redan på förmiddagen. [Till jungfrurna] Hvarför går ni inte in och dansa barn?

Jungfrun

Vi?

Officeren

Det är ju tjenare!

Dottern

Det är sant! ... Men hvarför sitter E-dith den i stället för att dansa?

Edith [gömmer ansiktet i händerna]

Officeren

Fråga henne icke! Hon har sutit der i tre timmar utan att bli uppbjuden ...

[Går in i gula huset till vänster]

Dottern

Hvilket gryntt nöje!

Modren [ut; bakåtsed fram till Edith]

Hvarför går Du inte in som jag sagt Dig?

Derför ... att jag icke kan bjuda ut mig. Att jag är ful, det vet jag, och derför vill ingen dansa med mig, men jag kunde slippa erinras om det! [Ränjan spelar på pianot: Sebastian Bachs: Toccata con Fuga N:o 10, men endast Adagio't:

Ph

Valsen inifrån Salen hörres först svagt, men stiger likssom Kämpande den enst Bachs Toccata. Edith spelar dock ner den och bringar den till tystnad. Balgästen synas i dörren och lyssna till hennes spel; alla på scenen stå andäktiga och höra på.]

En Sjöofficer [fattar Alice en af balgästerna om lifvet och för henne ner till bryggan]

Kom, fort!

Edith [afbryter spelet, reser sig och ser på dem förlviflad. Blir stående som förstenad.]

59.

[Nu (bort) lyftes vaggen till gula huset. Man ser tre skolbänkar med gossar på; bland dem sitter Officeren och ser orolig och bekymrad ut. Magistern med glasögon, kritta och rattling, står framför dem]

Magistern [till Officeren]

Nå, min gosse, kan du säga mig nu hur mycket är två gånger två?

Officeren [blir vittande; letar med händerna i sitt minne utan att finna svaret]

Magistern

Du skall stiga upp när du blir frågad.

Officeren [pålägsen, reser sig]

Två... gånger två... Låt mig se!... Det är två två!

Magistern

Jasså du! Du har inte lärt öfver din läxa!

Officeren [skamsen]

Jo det har jag, men ...jag vet hur det är, men jag kan inte säga't...

Magistern

Du ämnar svänga dig! Du vet det, men kan inte säga't. Kanske jag skall hjelpa dig! [Han luggar Officeren]

Officeren

Åh, det är ryskligt, det är ryskligt!

Magistern

Ja det är nyttigt att en så stor gosse inte har ambition ...

Officeren [pirad]

En stor gosse, ja, jag är ju stor, mycket större än de här; jag är fullvuxen, jag har slutat skolan ... [liksom vaknande] jag är ju promoverad ... varför sitter jag då här? Är jag inte promoverad?

Magistern

Jo visst, men du ska sitta och mogna ser du. Du ska mogna ... Är det inte rätt Ramke?

Officeren [tar sig för pannan]

Jo, det är rätt, man skall mogna ... Två gånger två ... är två, och det skall jag bevisa med en ~~[illegible]~~ analogibevis, det högsta av alla bevis! Stå på nu! ... Ett gånger ett är ett, alltså är två gånger två två! Ty det som gäller om det ena gäller om det andra!

Magistern

Beviset är alldeles enligt logikens lagar men innehållet är orätt!

Officeren

Det som är efter logikens lagar kan icke vara orätt! Låtom oss pröfva! Ett uti ett går en gång, alltså går två uti två två gånger!

Magistern

Alldeles rätt enligt analogibeviset. Men hur mycket är då en gånger tre?

Officeren

Det är tre!

Magistern

Följaktligen är två gånger tre också tre!

Officeren [eftertänksamt]

Nej, det kan inte vara rätt ... det kan inte ... Men också [sätter sig förtvifladt] ... nej jag är inte mogen än!

Magistern

Nej, du är inte mogen på långt när ...

Officeren

Men hur länge skall jag sitta här, då?

Magistern

Hur länge (här?) Tror du att tid och rum existerar? ... Antag att tid existerar, så skall du kunna säga hvad tid är! Hvad är tid?

Officeren

Tid? ... [Tänker]. Jag kan inte säga 'T, men jag vet hvad det är: Ergo kan jag vetta hur mycket två gånger två är utan att jag kan säga det! – Kan Magistern säga hvad tid är?

Magistern

Visst kan jag det:

Alla Gossarne

Säg det då!

Magistern

Tid? ... Ge mej si: [Blir stående orörlig med fingret på näsan] Medan vi tala flyr tiden, alltså är tid något som flyr medan jag talar:

En Gosse [reser sig]

Nu talar Magistern, och medan Magistern talar, så flyr jag; alltså är jag tiden! [Flyr]

Magistern

Det är alldeles rätt enligt logikens lagar!

Officeren

Men du är logikens lagar galna, för vilka som flyttade vår icke vara tiden?

Magistern

Det är också alldeles rätt enligt logikens lagar, fastän det är galet.

Officeren

Du är logiken galen!

Magistern

Det ser verkligen så ut! Men är logiken galen, du är hela världen galen ... och du skall själfva fara sitta här och lära er galenskaper! – Är det någon som bjuder på en sup, så ska vi gå och bada!

Officeren

Detta är en fosterlins prins eller bakvända världen, ty man brukar bada först och ta badsupen sedan: Gamla stofil!

Magistern

Doktorn ska inte vara högmodig!

Officeren

Officeren om jag får be! Jag är officer, och jag begriper inte hvarför jag sitter här och tar ovett bland skolpojkar ...

Magistern [lyfter fingret]

Vi skulle mogna!

Skarantännästaren [in]

Skarantänen börjar!

Officeren

Se der är du! Kan du tänka att han der låter mig sitta på skolbänken fastän jag är

promoverad!

Karantännästaren

Nå men hvarför går du inte din väg?

Officeren

Säg det! – Gå? Det är inte så gott det!

Magistern

Nej, jag tänker det! – Försök!

Officeren [till Karantännästaren]

Rör mig! Rör mig från hans ögon!

Karantännästaren

Hjälp bara! ... Hjälp och hjälp oss Sansa ... – vi måste Sansa innan pesten brytar ut! Vi måste!

Officeren

Skall bryggan gå då?

Karantännästaren

Först skall bryggan gå! ... Det blir ett gråtande jättehus!

Officeren

Alltid gråt: när han kommer, och när han går! – Låt oss gå!

[De gå ut; Magistern fortsätter tyst sin lektion.]

[Jungfrurna som stått vid Sansgalens fönster draga sig hastigt undan bryggan; Edith som stått förstenad vid pianot drar sig efter]

Dottern [till Officeren]

Finns det ingen lycklig människa i detta paradis?

Officeren

Jo, den är två nygiftas! Rör på dem!

De nygifta in.

Mannen [till hustrun]

Min sällhet är så utan gräns att jag är skade så ...

Hustrun

Varför så?

Mannen

Ingenting mitt i lyckan vexer ett frö till olycka; den äter sig sjelf som eldslågan den kan icke brinna evigt utan måste slockna; denna förkänsla af slutet förintar sällheten mitt på höjdpunkten.

Hustrun

Låt oss så tillsammans, just nu!

Mannen

Så? Javäl! Ty jag fruktar lyckan! den bedrägliga!

[De gå mot sjön]

Dottern [till officeren]

Lifvet är onds! det är sjuk om människorna!

Officeren

Se på den här som kommer nu! Det är den mest afundade af dåliga ~~[illegible]~~ denna i verkan!

Den blinde [leder in]

Han äger dessa hundra italienska villor, här äger alla dessa fjärdar, vikar, stränder, skogar, med fiskarne i vattnet, fåglarne i luften och villebrådet i skogen. Dessa tusen människor äro hans hyresgäster och solen går upp öfver hans hof och ner öfver

hans länder ...

Dottern

Nåväl, klagar han också?

Officeren

Ja, och med skäl, ty han kan icke se!

Karantännästaren

Han är blind: ...

Dottern

Den ärlige afundade af alla:

Officeren

Nu skall han se brinnen gå, den hans son är med!

Den blinde

Jag ser icke, men jag hör! Jag hör hur ankarkedjor rifver i bottenlevan som när man drar en metkrok ur ~~det djupet~~ en fisk och hjertat följer med upp genom halsen: ... min son, mitt enda barn skall resa i fremmande land på det vida hafvet; jag kan endast följa honom med mina tankar ... nu hör jag kattingen gnissla ... och det är något som flaxtrar och snärtar som (klåda tvätt.) på torkstrycke ... våta nätdukar kanske ... och jag hör hur det hulkar och snyftar som när menskor gråta ... om det är strömvågorna som sjunga mot stöten eller om det är flickorna i stranden ... de öfvergifna ... de trösthlösa ... Jag frågade en gång ett barn hvarför hafvet var salt och barnet som hade en far på längresa svarade genast: hafvet är salt derför att sjömännen gråter så

mycket. – Hvarför gråter kjökmännen så mycket di? – Jo, svarte han, derför att de äro nu resa bort. --- Och derför torkar de alltid sina näsdukar oppe i mastterna! --- Hvarför gråter menniskan när hon är ledsen, frågade jag vidare? – Jo, sade han, derför att ögonglasen skola tvättas ibland för att man skall se klarare! ---

[Bryggan har gått till segel och glider bort; flickorna å stranden vifta med näsdukar och torka ömsom tårarne. Nu hissas på signalstället från förmasten signalen "ja", en röd kula på hvit botten. Alice viftar jublande till svar.]

Dottern [till officeren]

Hvad betyder den flaggan?

Officeren

Den betyder "ja". Det är löjtnantens "jaord" i rödt, som det röda hjertblodet, ritadt på himlens blå duk!

Dottern

Hur ser "Nej" ut då?

Officeren

Det är blått som det skände blodet i de blå ådrorna ... men se hvad Alice jublar?

Dottern

Och hvad Edith gråter! ---

Den Blinde

Råkas och skiljas! – Skiljas och råkas! – Det är livet! – Jag råkade hans mor! Och så gick hon! – Sonen hade jag aldrig; nu gick han!

Dottern

Han kommer väl igen! ---

Den Blinde

Alvem är som kalar till mig? Jag har hört den rösten förr, i mina drömmar, i min ungdom när sommarlofvet började, i min nygifteslid, när mitt barn föddes; [illegible] hvarje gång tifvet log hörde jag den rösten, som en sunnan-susning, som ett harp-ackord upp ifrån, såsom jag föreställer mig englahelsningen julnatten ...

Advokaten [in, går fram till Den Blinde och hviskar]

Den Blinde

Jaså!

Advokaten

Jo, så är det! [Fram till Dottern] ... nu har Du sett det mestra, men Du har ännu pröfvat det värsta.

Dottern

vad kan det vara!

Advokaten

Gentagelsen! --- Omtagningar! --- Gå tillbaks! Få backlexa! --- Lön!

Dottern

vart?

Advokaten

Till Sina pligter!

Dottern

vad är det?

Advokaten

Det är allt hvad Du fasar för: allt hvad Du icke vill och måste! Det är att afstå, försaka, umbära, gå ifrån ... allt vansgenämt, svårt, plågsamt ...

Dottern

Finns det icke angenäma poligter?

Advokaten

De bli angenäma när de äro uppfyllda...

Dottern

När de icke finnas mera ... Pligt är således allt oangenämt! Vad är då det angenäma?

Advokaten

Det angenäma, är tryck.

Dottern

Tryck?

Advokaten

Som skall straffas? Har jag haft en angenäm dag och afton, så har jag helvetesqval och onda samvete dagen efter.

Dottern

Så bällsamt!

Advokaten

Jo, jag vaknar på morgonen med huf-vudvärk, och så börjar gentragelsen den perverba gentagelsen dalt. Så är det att allt som går var vackert, ange-nämt, qvickt, i dag på morgonen i minnet framträder en sig som fult,

vidrigt, dumt. Mojet liksom rettnar, och glädjen faller sönder. Det menskoms Kalle framgång blir alltid anledningen till nästa motgång. De framgångar jag haft i mitt lif blefvo min undergång. Menniskorna hafva nemligen en instinktiv fasa för andras välgång, de tycker att det är orättvist af ödet att gynna en, och derför söka de återställa jemvigten genom att rulla stenar på vägen. Att ha talang är lifsfarligt, ty man kan låta råka svälta ihjäl! --- Emellertid, återvänd till din poligter, eller skrämmer jag dig, och vi gå igenom alla tre instanserna, en, två, tre!

Dottern

Återvända? Till plåtkammaren med kålgrytan, barnklädern, ...

Advokaten

Jaha! Vi ha stortvätt i dag, vi ska

nämligen trätta alla vördnadsvärde ...

Dottern

Åh, skall jag tro om'et igen?

Advokaten

Hela livet är bara omtagningar ... Se på Magistern derinne ... Han promoverades igår, fick lagerkrans och Kamonskatt, bestäg parnassen och omfamnades af monarken ... och i dag börjar han om skolan igen, frågar hur mycket är två gånger två, och dermed håller han på tills han dör ... Emellertid, vänn tillbaka, till lite hem!

Dottern

Då dör jag hellre!

Advokaten

Dör? Det får man inte! Jag först är det vanhederligt, till den grad att ~~vanna~~ ens lika blir skymfade, och sedan ... blir man osalig! ... det är dödsfynd!

Dottern

Det är inte lätt att vara människa!

Alla

Bra!

Dottern

Jag återvänder icke tillförnedringen och smutsen med er! ... Jag vill ~~[illegible]~~ dit upp hvarifrån jag kommit, men ... först skall dörren öppnas att jag får vetra hemligheten ... Jag vill att dörren öppnas!

Advokaten

Du måste du återvända på dina spår, gå samma väg tillbaka, och nt.

~~Inledning~~

~~Det svarande Slottet.~~

4) sid. 70 a)

[En Strand vid Neapelhafvet. Till vänster i förgrunden synes en hvit mur öfver hvilken fruktbärande orangeträd sticka upp. I fonden villor och Casino med terrass. Till höger ett stort upplag af stenkol med två skottkärror. I fonden till höger en flik af det blåa hafvet]

Två Kolbärare nakna till midjan, svarta i ansigtet, om händerna och de nakna delarne af kroppen. Sitta förtviflade på hvar sin skottkärra.

Dottern
och
Advokaten } i fonden.

Dottern

Detta är paradiset!

1:a Kolbäraren

Detta är helvetet!

2:a Kolbäraren

Fjortiotta grader i skuggan!

6.)

~~Dottern~~

1:a Rolle.

Ska vi gå i sjön?

2:a Rolle.

Då kommer polisen! Får inte badas här!

1:a Rolle.

Kan man inte få ta en frukt från trädet?

2:a Rolle.

Nej, då kommer polisen.

1:a Rolle.

Men jag kan inte arbeta i denna hetta; jag går ifrån alltsammans.

2:a Rolle.

Då kommer polisen och tar Dig! ... [Paus] Och för öfrigt blir Du utan mat ...

1:a Rolle.

Utan mat? ... Vi som arbeta mest, få åtminstone; och de vilka som inte göra någonting de ha mest! ... Skulle man inte – utan att gå samningen för när – kunna påstå att det är orätt-vist? – Vad säger Gudarnes dotter om?

Dottern

Jag är svarslös! ... Men säg, hvad har Du gjort efter Du är så svart och din röst så hård?

1:a Rolle.

Hvad vi ha gjort? Vi ha blifvit födda af fattiga och temligen dåliga föräldrar ... Ramsbe straffade

Sd 70.4 c)

ett par gånger!

Dottern

Straffade?

1a Rolle.

Ja; de straffade sitta deroppe i Casino och spisa åtta rätter med vin.

Dottern till Advokaten

Kan det vara sant?

Advokaten

I stort sett, ja! ---

Dottern

Du menar att ~~det~~ hvarje människa någon gång gjort sig förtjent af fängelse?

Advokaten

Ja!

Dottern

Äfven Du?

Advokaten

Ja!

Dottern

Är det sant att de arma icke få bada i ~~sj~~ hafvet här?

Advokaten

~~Det~~ Ja; icke ens med ~~i~~ klädernas på. Endast de som arma dränka sig, slippa betala. Men de lära få stryk oppe i poliskammaren!

Dottern

Kan de inte gå utanför byn och bada, ut på landet?

Advokaten

Det finns inget land, allt är inhägnadt!

Dottern

Ut i det fria, menar jag!

d.)

Advokaten

Det finns inget fritt, allt är upptaget!

Dottern

Själfva hafvet, det stora vida ...

Advokaten

Allt! Du får inte gå med en båt på hafvet och lägga i land utan att det skrifs upp och tas betalt. Det är vackert!

Dottern

Detta är icke paradiset!

Advokaten

Nej, det lofvar jag!

Dottern

Hvarför gör menniskorna ingenting för att förbättra sin ställning ...

Advokaten

Jo visst gör de, men alla förbättrare slutar i fängelse eller på dårhus ...

Dottern

Hvem sätter dem i fängelse?

Advokaten

Alla rätt-tänkande, alla hederliga ...

Dottern

Hvem sätter dem på dårhus?

Advokaten

Deras egen förtvifflan att se det hopplösa i sträfvandet!

Dottern

Har ingen kommit på den tanken att det af hemliga grunder skall vara som det är?

Advokaten

Jo, de som ha det bra, tänka alltid så!

Dottern

Ptis 70 e)

Att det är bra som det är?...

∞

1:a Kolbäraren

Och likväl äro vi samhällets fundamenter; om vi inte (cheminen) få något kol brunt, så slocknar spisen i köket, ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ i våningen, maskinen i fabriken; så slocknar ljuset på gatan, i butiken, i hemmet: mörker och kyla faller över En ... och derför svettas vi som i helvetet för att bära det svarta kolet... vad gen I oss igen?

Advokaten [till Dottern]

Oslj elp den! ... [Paus] Att det inte kan bli (alldeles) lika för alla, det förstår jag, men att det kan få vara så olika?!

∞

Herren
och
Fruen
} gå åtan scenen.

Fruen

Kommer Du, och spelar ett parti?

Herren

Nej, jag måste gå lite för att kunna äta middag!

∞

1:a Kolbäraren

För att kunna äta middag...

2:a Kolbäraren

För att kunna...?

f.)

Barnen [inf.] skriker af fara när de få se de svarta arbetarna]

2

1:a Kolarbetaren

De skriker, när de få se oss! De skriker ...

2:a Kolarbetaren

Tyffan! ... Vi få väl dra fram schavottorna snart och operera den här rutten kroppen ...

1:a Kolarbetaren

Tyffan! säger jag med! Tvi!

6

Advokaten [till Dollern]

Nej är det galet! Menskorna äro inte så säliga ...

~~[illegible]~~ utan ...

Dollern

Utan ...?

Advokaten

~~[illegible]~~ Utan administrationen ...

Dollern [döljer ansiktet och går]

Detta är icke paradiset!

Kolarbetarne

Nej, det är helvetet, är det!

så alla processens vedervärdigheter, omtag-
ningar, omskrivningar, uppropningar ...

Dottern

Så må det ske, men jag går först ut i
ensamheten och ädemarken att återfinna
mig! Vi ses igen! [Till Diktaren] Följ mig!

[~~Det är det. Lessen förändras till Tingels.~~
~~Gnosen.~~] ~~[illegible]~~

~~Dottern (inom)~~]

11.

~~Hemmer-rop~~

Hemmer-rop [från fonden i
O, ve! O ve. — O, ve. hjärnan]

Dottern

Hvad var det?

Advokaten

Det är de själla på Skansund!

Dottern

Hvarför klaga de mer än eljes, i dag?

Advokaten

Derför att solen skiner här, derför att det är
~~mörk hår~~, ~~Svans hår~~, ~~mycket hår~~! Då
känna de sina lidanden så mycket djupare.

Dottern

Vi måste befria dem!

Advokaten

Försök! Det kom en gång en befriare, men
han blef hängd på kors!

Dottern

Af hvem?

W)

Advokaten

Af alla råte-tänk-
ande!

Dottern

Hvilka äro de?

Advokaten

Känner du icke
de råte-tänkande?
Du skall du få
känna dem!

Dottern

Är det de som
vägrade dig promo-
tion?

Advokaten

Ja!

Dottern

Du känner jag dem
~~Farväl! Vi ses igen!~~

Rid 4

Akt III.

Fingalsgrottan. Långa gröna böljor slå sakta in i grottan; i förgrunden vaggar en rödmålad ~~[illegible]~~ ljus boj på vågen. Dock strax att ~~[illegible]~~ bojen ljuder åter på angifvet ställe.

Vindarnas musik.

Vågornas musik.

Dottern
och
Diktaren

Diktaren

Hvart har du fört mig?

Dottern

Långt från menniskobarnens sorl och jemmer, vid verldshafvets yttersta, till denna grotta som vi kalla med namnet Indras öra, emedan ~~[illegible]~~ himladrottens hår, ~~[illegible]~~ hår, säger/lyssna till ~~[illegible]~~ de dödliges klagomål!

Diktaren

Hvem? Hår?

Dottern

Ser du ej huru denna grottan är byggd som en snäcka? Jo, du ser det! Vet du

ej att Ditt öra är lagdt som en snäcka?
Du vet, men har ej tänkt på det! [Plockar
upp en snäcka från stranden] Har du ej
som barn hållit en snäcka för örat och hört...
hörts Ditt hjertblod susa, din tankars sorl i hjer-
nan, beslutningen af tusen sun utrotta trådar
i din kroppps väfnader... Detta har du i
den lilla snäckan, föreställ dig då hvad som
skall höras i denna stora! ---

Diktaren [lyss]

Jag hör intet, annat än vindens sus...

Dottern

Du blir jag ser tolk! slör! Vindarnes
klagan!

[Recitativ och lugn musik]

Född under himmelens skyar
Jagades vi af Indras gingelder
ner på den stofliga jorden...
Åskornas strå tolkade våra fäder,
Landtvågarnes dans,
Städernas rökar,
Ende andedrägter,
Matos och vinägar -
Mätte vi fördraga...
Ut på vida hafvet strålade vi,
Att luftra våra lungor
Skaka våra vingar,
Och tvätta våra fäder!
Indra, skimmelen skena,
slår ass!
Slår nåv vi snäcka:
Jorden är icke ren!

Lifvet är icke godt!
Menniskorna icke onda,
Icke goda heller!
De lefva som de kunna,
En dag om sender!
Stoftets söner i stoft vandra,
~~Det~~ al/ stoftet födt
Till stoft vande de!
Fötter att tramporna fingo de,
Vingar icke!
Dammiga blifva de,
Är skulden deras
Eller vår?

Diktaren

Så hörde jag en gång ...

Dottern

Tyst! Vindarne ~~Dagarna~~ sjunga än!

[Recitativ vid sång musik]

Vindarne, vi luftens barn,
Föra menniskornas klagan;
Hörde Du oss,
I skorstenspipan om höstqväll
I kakelugnsluckorna,
I fönsterspringan,
Då regnet gret ute på takplåtarne
Eller i vintervåll
~~Det~~ å (snöiga) fönsterskog
Då ~~ödslande~~ blåsiga hafvets

Hörde du jemmer och avsky
I ~~[illegible]~~ regel och lag...
Det är vi, vindarne,
Luftens barn,
Som vi människobröst
~~Det [illegible] [illegible]~~
Dem,
~~[illegible]~~ vi gått genom,
Lär oss dessa ~~[illegible]~~ gnolens toner...
I sjukrum, på slagfält,
I kvinnokamrar mest
Den nyfödda andes,
Klaga, skrika,
Af smärtan att vara till.

Det är vi, vi, vindarne
Sommvina och vinsla
Ve! ve! ve!

Diktaren

Nog synes att jag förr ...

Dottern

Tyst! Vågarna sjunga!

[Recitativ med lös musik]

Det är vi, vi vågorna –
Som vagga vind-arne
Till hvila!
– Gröna vaggor, vi vågor,
Våta äro vi, och salta;
Likna elfens lågor;
Våta lågor äro vi

Fläckande & brännande
Svältande, badande,
Alstrande, aflande,
vi, vi, vågorna,
Som vagga vindarne
Till hvila!

∞

Dottern

Falska vågor och trolösa; allt hvad jag
jorden icke ~~[illegible]~~ brännes, det dränkes – i vågorna –
Se här [visar på en skräphög] ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~, ~~[illegible]~~, ~~[illegible]~~, ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~, ~~[illegible]~~, ~~[illegible]~~]
Se här hvad hafvet röfvat och krossat ---
~~[illegible]~~ Galionsbildarna åter-
stå endast af de sjunkna skeppen --- och
namnen: Rättvisan, Vänskapen, Gyllne
Freden, skeppet – det är allt som återstår af
skeppet! --- Det beträgliga skeppet! ---
Kästängen, ärtullar, ostkar. Och se: liffbojen ---
han räddade sig sjelf, men lät den nödställde
förgås:

Diktaren [letar i skräphög-
gen]

Skeppet Rättvisans namnbräda är här?
Det var samma ett som lemnade Fagervik
med den Blindes son! Alltså sjunkit!
Och den ombord var Alice's fästman,
Ediths hopplösa kärlek!

Dottern

Den Blinde? Fagervik? Det mätte jag ha
drömt! Och Alice fästman, fula Edith,
Skansund och Karantänen, Sorgfel och Karbol,

promenaderna i kyrkan, advokatkontoret, korridoren och Viktoria, det vexande slottet och officerna... 76.
Det har jag drömt...

Diktaren

Det har jag diktat en gång!

Dottern

Då vet Du hvad dikt är...

Diktaren

Då vet jag hvad drömm är... — — —

~~Diktaren~~

Hvad är dikt?

Dottern

Ej verklighet men mer än verklighet...
ej drömm men vakna drömmar...

Diktaren

Och menskobarnen tro att vi (diktare) blott leka...
~~en~~ hitta på och finna upp!

Dottern

Väl är det min vän, ty eljes skulle verlden ligga (öde af berget på upprumntran. Alla ~~det~~ skulle ligga på rygg och titta åt himlen; ingen skulle ta i tu med yxa och spade, hyfvel eller hacka.

Diktaren

Detta talar du, Indras Dotter, du som till hälften hör hemma derofvan...

Dottern

Du har rätt att förebrå mig i jag har gått för länge hämnare och bedrt gyllebod som Du... Min tankar ~~äro~~ kunna icke flygga mer i lera på vingarne... jord på fötterna... och jag sjelf... [lyfter armarne] jag sjunker, sjunker... Hjelp mig fader, himmelens ~~[illegible]~~ Gud!

[Tystnad] Jag hör ej mer hans svar! Ethern bär icke fram ljudet från hans läppar till mitt öras snäckor ... silfrestråden har bemustit ... Ve, jag är jordburden!

Diktaren

Ämnar du stiga ... snart?

Dottern

Så fort jag bränt stoftet ... ty oceanens vatten kan icke rena mig: Ovi spränger du då?

Diktaren

Derför att ... jag har en bön ... en bönskrift ...

Dottern

Vend för en bönskrift ...

Diktaren

En människolighetens bönskrift till världens hemskare. ~~[illegible]~~ representerad af en drömmare!

Dottern

~~[illegible]~~ ...

Att framlemnas af ...

Diktaren

Af ~~[illegible]~~ Indras Dotter ...

Dottern

Kan du säga din dikt?

Diktaren

Jag kan:

Dottern

Säg den då!

Diktaren

Bättre du!

Dottern

Hvar läser jag den?

Diktaren

I min tankar! eller här! [Lemnar en pappersrulle]

Dottern [mottager papperet, men läser ej det]

Väl, så skall jag säga den!

Dottern

"Hvarför föddes du med smärta,
Hvarför polägar du din moder,
Menniskobarn, när du skall skänka
Hemme moderofrojden,
Frojden öfver alla frojder?
Hvarför vaknar du till lifvet,
Hvarför helsar du på ljuset,
Med ett skrik af ondska och af smärta?
Hvarför lev du ej mot lifvet,
Menniskobarn, på lifvets gåfvor
Skall ju vara glädjen själf?
Hvarför föddes vi likt djuren,
Vi af gudastram och menniskoätt?
Anden krufde dock en annan klädnad
Än den från af blod och smuts!
Skall gudabild öfwsa tänder..."
--- Tyst! Förvetne... verket klandre icke mästaren!
Lifvets gåta löste ingen än! ---

"Och så börjar vandringslopset
Öfver Kröne, lisel, stenar;
Går det någon gång på band väg

Kallas genast den förbjuden;
Plockar du en blomma, bums!
Får du nöja att den eger af en annan;
Stänges ögon af en åker
Och du märke fram din fund,

Trampar du i andras gröda; *)
Så går färden till din död
Som tyvärr blir andras bröd!"

*) Andra tramps ren i din,
För att göra skilnan mindre!
Skenje glädje som du njuter
Förunger alla andra sorg,
Men din sorg går ingen glädje
Derför är det sorg på sorg! –

– – –
Är det så du ämnar nalkas
Straffets ton, den allerhögste..?

Diktaren

Nu skall Straffets ton väl finna
Ord mog ljusa, rena, lätta,
att / från jorden kunna stiga...
Gudsbarn, vill du vår klagan
Lätta öfver i det språk
De evärlige bäst fatta?

Dottern

Jag vill!

Diktaren [antyder bojen]

Hvad är det som flyter der? En boj?

Dottern

Ja!

Diktaren

Den liknar en lunga med ett stumpahuvud.

Dottern

Det är hafvets väktare. När farar är
å färde sjunger den.

Diktaren sjöarne

Mig synes hafvet stiger och börjar gå ...

Dottern

Olikt är det icke:

Diktaren

Ve! hvad ser jag? Ett skepp ... utanför refvet!

Dottern

Hvilket skepp kan det vara?

Diktaren

Jag tror, det är Spökskeppet.

Dottern

Hvad är det?

Diktaren

Flygande Holländaren.

Dottern

Den? Hvarför straffas han så hårdt, och hvarför tar han ej i land?

Diktaren

Derför att han hade sju otrogna hustrur!

Dottern

Skall han straffas för det?

Diktaren

Ja! Alla rätt-tänkande döende honom ...

Dottern

Underliga verld! ... Hur kan han befrias från hamnen då?

Diktaren

~~[illegible]~~!

Befrias? Man aktar sig väl att befria...

Dottern

Hvarför?

Diktaren

Derför, att ... Nej, det är icke Holländaren!

Det är ett vanligt skepp som är i nöd!
--- Hvarför skrikes icke bojen nu? ---
Se hafvet stiger, sjön går hög; snart äro vi
strandade i grottan! --- Nu ringes det i
skeppsklockan: - Snart får vi en galions-
bild till ... Skrik boj, gör din pligt väk-
tare ... [Bojen sjunges ett pyrstämmigt kvint-
sext-ackord likrande misthornet] ... Besätt-
ningen vinkas åt oss .... Men vi sjelfva
förgås!

Dottern

Vill du icke befrielsen?

Diktaren

Jo visst, visst vill jag, men inte nu ...
och inte i vatten!

Besättningen [sjunger fyr-stämmigt]

Christ Kyrie: (4r) (4)

Diktaren

Nu ropa de; och hafvet ropar! Men ingen
hör!

Besättningen [som förut]

Christ Kyrie!

Dottern

Hvem kommer denne?

Diktaren

Gångande på vattnet? Det är bara en
som går på vattnet - Petrus, hälleberget är
det inte, ty han sjönk som en sten ...

[En hvitt sken synes vitgå hafvet.]

Besättningen

Christ Kyrie!

Dottern

Är detta skan?

Diktaren

Det är han, den korsfäste ...

Dottern

Hvarför – säg mig, hvarför blef han nu korsfäst?

Diktaren

Derför att han ville befria ...

Dottern

Hvilka – jag har glömt det! – hvilka korsfäste

hvem?

Diktaren

Alla rätt tänkande!

Dottern

Hvilken underlig world!

Diktaren

Skeppet stiger! Mörkret öfverfaller oss ... Stormen

ökas ...

Besättningen [ger ett anskri]

Diktaren

Besättningen skriker af fasa, när de få se sin

rättare, ... Och nu ... de springa

öfver bord, af fruktan för fränaren ...

Besättningen [ger ett nytt anskri]

Diktaren

Nu skriker de för att de skola dö! Skriker

när de föds och skriker när de dör!

[De stigande vågorna hota att dränka dem i

grottan]

Dottern

Om jag vore viss på att det är ett skepp...

Diktaren

I sanning ... jag tror (icke) det är ett skepp... det är ett tvåvåningshus med tråd utanför ... och ... telefontorn ... ett torn som rycker upp i skyarne ... det är det moderna Babels torn som sänder trådar ditupp för att meddela de Öfre ...

Dottern

Barn, menskotanken behöfver ingen metalltråd för att flytta sig; --- den frommes bön tränger genom verldarne ... Det är bestämdt intet Babelstorn, ty vill du storma himlen, så bestorma den, med dina böner!

Diktaren

Nej, det är intet hus --- intet telefontorn --- ser du det?

Dottern

Hvad ser du?

Diktaren

Jag ser en hed i snö, en exercished --- (vinter) Solen skiner bakom en kyrka på kullen och tornet kastar sin långa skugga på snön ... nu kommer en trupp soldater marscherande på heden; de marschera på tornet, upp för spiran; nu är de på korset, men jag förnimmer det som om den förste hvilken trampar på kuppen måste dö ... nu valkas de ... korpralen som går i

spetsen ... haha! det kommer ett moln farande öfver heden, förbi solen försvås ... nu är det borta alltihopa ... molnets vatten släckte solens eld! – Solens ljus skaptre tornets mörkerbild, men molnets mörkerbild qväfde tornets mörkerbild. ...

[Under det ofvanstående talats har scenen förändrats till Teaterkorridoren ~~från 4:e Tablån i akt I~~]

12.

Dottern [till Portvaktershan]

Har Lord-Kanslern anlänt ännu?

Portvaktershan

nej!

Dottern

Dekanerna då?

Portvaktershan

nej!

Dottern

Kalla dem då, genast, ty dörren skall öppnas...

Portvaktershan

Är det så angeläget?

Dottern

Ja, det är! Ty det finns en misstanke om att verldsgåtans lösning skall ligga förvarad derinne! --- Kalla Lord-Kanslern och de fyra fakulteternas dekaner, alltså!

Portvaktershan [hvisslar i en pipa]

Dottern

Och glöm inte glasmästaren med diamanten, för eljes blir det intet af!

Teaterfolket [in från vänster som i ~~2:a Tableau af 1:a Akten~~] i början af Spelet.

Officeren [in från fonden i redingot och cylinder med en rosenbukett i handen, strålande glad]

Victoria!

Portvaktersskan

Fröken kommer strax!

Officeren

Det är bra! Kalescheen väntar, bordet är dukadt, Champagnen ligger på is... Får jag omfamna er, min. [Omfamnar Portvaktersskan]

Victoria!

En Kvinnorösts skrapiga [tjuter]

Jag är här!

Officeren [börjar vandra]

Väl: Jag väntar!

Diktaren

Mig tycktes att jag skrapade detta förr...

Dottern

Mig äfven!

Diktaren

Kanske jag drömde det?

Dottern

Eller diktat det, kanske!

Diktaren

Eller diktat det!

Dottern

Du vet du hvad dikt är!

Diktaren

Du vet jag hvad drömm är!

Dottern

Mig tycker att vi måste någon annanstans och bagt detta ord först!

Diktaren

Du kan du snart räkna ut hvad verklighet är!

Dottern

Eller drömm!

Diktaren

Eller dikt!

Lordkanslern

Dekanus för { Teologiska, ~~Juridisk~~, Filosofiska, Medicinska, Juridiska } Fakulteterna

Lordkanslern

Det är frågan om dörren förstås! – Hvad menar / Dekanus i Teologiska fakulteten?

Dekanus för Teol. F.

Jag menar icke, utan jag tror ... Credo...

~~Filos.~~ Dekanus för Fil. F.

Jag antar ...

87.

Dekanus för Medic. F.

Jag vet ...

Dekanus för Jurid. F.

Jag betviflar, tills jag fått bevis och vitt-
ner!

Lant. Kanslern

Nu ska de gråla igen: --- Hvad tror
du första Teologen?

Teol.

Jag tror att denna dåre icke får öppna
munnen den dåliga samningar ...

Filos.

Samningen är alltid farlig!

Medic.

Hvad är Samning?

Jurid.

Det som Man bevis-as med två vitt-
ner!

Teol.

Med två falska vittnen Man alting be-
vis-as - för en lagverångare!

Filos.

Samning är vishet, och
visheten, vetandet är filosofien sjelf...
Filosofien är vetenskapernas vetenskap,
vetandets vetande, och alla andra
vetenskaper äro filosofians tjenare!

Medic.

Den vetenskapernas art, na-
turvetenskaperna, er Filosofien är ingen ve-
tenskap! Det är bara tomma spekulatio-
ner:

Teol.

Bravo!

Filos. [till Teol.]

Du säger Bravo! slord är du för slag? Du är allt vetrantes auffiante, du är motsatsen mot vetenskaps, du är okunnigheten och mörkret...

Medic.

Bravo!

Teol. [till Medic.]

Du säger Bravo, du som inte ser längre än näsan räcker i förstoringsglaset, du som bara tror på dina hedrägliga sinnen, på ditt öga till exempel, som kan vara lång-synt, kortsynt, blindt, skumögt, vindögt, enögt, färgblindt, rödblindt, grönblindt...

Medic.

Dumbom!

Teol.

Åsna!

[De brasa ihop]

Lord-Kanslern

Stilla! Inte skall den ena korpen hacka öga ur den andra!

Filos.

Om jag skulle välja emellan de der två, Teologin och Medicin, så valde jag – ingen!

Jurid.

Och skulle jag sitta domare öfver er andra tre, så fällde jag – er alla!... Ni kan ju inte bli ense i någon enda punkt, och ser aldrig kunnat det! – Till saken, åter!

Skulkar äro Lord-Kanslerns åsigter om denna dörr och dess öppnande?

Lord-Kansler

Åsigter? Jag har inga åsigter! Jag är barn tillåtet af regeringen att se efter det vi inte berytter (sammanträden) af hvarandra (i konsistorium) ... medan vi upprätthålla ungdomen!

Åsigter? Nej jag aktar mig, jag för åsigter. Jag hade en gång några stycken, men de blef genast nedlagda; åsigter blir genast nedlagda – af motståndaren förstås! ... Skulle vi nu få öppna dörren, (även) med risk att den följer farliga samningar?

Juid.

Vad är samning? Vem är samningen?

Teol

Jag är samningen och lifvet ...

Filos.

Jag är vetandets vetande ...

Medic.

Jag är det exaktra vetandet ...

Juid.

Jag betviflar!

[De brasa ihop.]

Dottern.

Ungdomens lärare, blygs!

Juid.

Lord-Kansler, Regeringens ombud, Lärareklåreens husfund, beifra denna avimas förseelse: Ni har bedt En blygas, det är skymf,

och hon hov kallat Er i förnöjlig, ironisk berökelse ungdomens lärare, och det är smädligt tal!

Dottern

Arma ungdom!

Juvid.

Hon beklagar ungdomen, det är att anklaga oss! Lord-Kanzler, beifra förseelsen!

Dottern

Ja, jag anklagar Er, Er i gemen, att så tvifvel och tvedrägt i de ungas sinnen;

Juvid.

Hör, hon väcker sjelf tvifvel om vår auktoritet hos de unga, och så anklagar hon oss att väcka tvifvel! Är det icke en brottslig handling, frågar jag alla Rätt-tänkande?

Alla Rätt-tänkande

Jo, det är brottsligt!

Juvid

Alla Rätt-tänkande menniskor ha dömt dig! - Gå i frid med din vinning! Eljes...

Dottern

Min vinning?! - Eljes? Eljes hvad?

Juvid

Eljes blir du stenad!

Diktaren

Ulen kärsfäth!

Dottern

Jag går! Följ mig, och Du skall få veta gåtan!

Diktaren

Hvilken gåta?

Dottern

Hvad menade han med "min vinning?" ...

Diktaren

Troligen ingenting! Det är sådant vi kallar prat! Han pratade!

Dottern

Men han kränkte mig djupast med det!

Diktaren

Därför tu' han väl det också! ... Sådana äro människorna!

Alla Rätt-tänkande.

Hurrah! Dörren är öppnad!

Lord-Kamberlen!

Hvad dolder bakom dörren?

Glasmästaren

Jag kan inte se någonting!

Lord-Kamberlen

Han kan inte se någonting, nej det tror jag det! ... Dekanerna! Hvad dolder bakom dörren?

Teol.

Intet! Det är världsgåtans lösning! ... Af intet skapade Gud i begynnelsen himmel och jord.

Filos

Af intet ~~blir~~ blir intet!

Medic

Bosch! Det är intet!

Jurist,

Jag betviflar! ... Och här föreligger ett bedrägeri

Jag vädjar till alla rätt-tänkande!

Dottern [till Diktaren]

Hvilka äro de rätt-tänkande?

Diktaren

Ja, säg det, den som kan! (alla rätt-tänkande är oftast bara en person) I dag är det jag och de mina, i morgon är det Du och de Dina! – Det utnämns man till, eller rättare det utnämner man sig till!

Alla Rätt-tänkande

Man har betragit oss!

Lord-Kamrern

Hvem har betragit Er?

Alla Rätt-tänkande.

Dottern!

Lord-Kamrern

Vill Dottern vara god säga oss hvad hon menat med denna dörröppning?

Dottern

Nej, go vänner! Om jag sade't, skullen I icke tro't!

Medic.

Der är ju inteh!

Dottern

Du sade't! – Men du förstod det inteh!

Medic.

Det är Bosch hvad hon säger!

Alla

Bosch!

Dottern [till Diktaren]

Det är synd om dem!

Diktaren

Menar du allvar?

Dottern

Alltid allvar!

Diktaren

Finner du synd om de Rätt-tänkande också?

Dottern

Kanske mest om dem!

Diktaren

Om de fyra fakulteterna också?

Dottern

Åfven, och icke minst! Fyra hufvuden, fyra sinnen, på en kropp! Hvem har skapat det monstret?

Alla

Hon svarar icke!

Lord. Ramolern

Slå henne då!

Dottern

Jag har svarat!

Lord. Ramolern

Hör hon svarar!

Alla

Slå henne! Hon svarar!

Dottern

Antingen hon svarar, eller icke svarar: slå henne! --- Kom, käre, skall jag - långt härifrån! - säga Dig gåtan - men nu i ödemarken ser ingen hör oss, ingen ser oss! Ty ---

Advokaten [fram, tar Dottern i armen]

Var du glömt dina pligter?

Dottern

Åh Gud, nej! Men jag har högre pligter!

Advokaten

Och ditt barn?

Dottern

Mitt barn! Vad mer?

Advokaten

Ditt barn ropar efter dig!

Dottern

Mitt barn! Ve, jag är jordbunden! ... Och denna plåga i mitt bröst, denna ångest ... vad är det?

Advokaten

Vet du icke?

Dottern

Nej!

Advokaten

Det är Samvetsqvalen!

Dottern

Är det Samvetsqvalen?

Advokaten

Ja! Och de infinna sig efter hvarje försummad pligt, efter hvarje möje, äfven det oskyldigaste, om det nu fins oskyldiga möjen, hvilket är tvifvelaktigt, och efter hvarje lidande man tillfogat sin nästa!

Dottern

Och det gifs ingen bot?

Advokaten

Jo, men bara en! Det är att genast uppfylla pligten ...

Dottern

Du ser ut som en demon när du nämner ordet plikt! – Men när man som jag har två pligter

att fylla?

Advokaten

Så fyller man först den ena, sen den andra!

Dottern

Den högsta först ... derför, se efter mitt barn, Du, så skall jag fylla min pligt ...

Advokaten

Ditt barn lider af saknaden --- Kan Du vetra att en menniska lider för Dig?

Dottern

Nu fick jag ofrid i min själ .. den gick i tu och det sliter åt två håll!

Advokaten

Det är lifvets två disharmonier, ser Du!

Dottern

Åh, hvad det sliter!

∞

Diktaren

Ansade Du hvad jag spridt sorg och förödelse genom uppfyllandet af min Kallelse, ~~som~~ mäkt Kallelse, som är den högsta pligten, skulle Du icke vilja ta mig i handen!

Dottern

Hur så?

Diktaren

Jag hade en far som byggt sitt hopp på mig såsom ende sonen, hvilken skulle fortsätta hans affär ... Jag ryste från handels-institutet ... Min far gråmde ihjäl sig. Min mor ville ha mig till religiös ... Jag kunde icke bli religiös ... hon förskötte mig ... Jag hade en vän, som understödde mig i nödens hårda tider ... Vännen uppträdde som tyrann mot den jag talade för och sjöng för. Jag måste skåda

ner min vän och välgörare för att rädda min själ! Men dess hav jag ingen ro mer; minnioskorna kalla mig återlös, aftonen, och det hjelper icke att mitt samvete säger: Du hav gjort rätt, ty första stund säger ~~samvetet~~ samvetet: Du hav gjort orätt! Sådant är lifvet!

Dottern

Följ mig ut i Ödemarken!

Ödemarkaren

Ditt barn!

Dottern [antyder alla när-varande]

Dessa äro mina barn! En och en äro de snälla, men bara de råkka ihop så kifvas de och bli till demoner! --- Farväl!

13.

[Utanför slottet; samma dekoration som 1a. Tablån i 1a akten. Men marken nedan-för slotts-grunden är nu täckt med blom-mor (Blå stormhatt, Aconitum). På slottets tak långt upp på lanterninen synes en Chrysanthemum-knopp färdig att slå ut. Slottsfönstren äro illuminerade med stearin-ljus.

Dottern
och
Diktaren

Dottern

Stunden är icke aflägsen då jag med elvens hjelp skall stiga till ottern igen ... Det är detta vi kallar att dö och som I malkens med fruktan.

Diktaren

Fruktan för det okända!

Dottern

Som I kämen!

Diktaren

Hvem kämer det?

Dottern

Alla! Hvarför tron I icke Era ~~[illegible]~~ profeter?

Diktaren

Profeter ha alltid varit misstrodda; hur kommer det sig?. Och "om Gud har talat, hvarför tro då icke menniskorna?" Hans öfvertygande magt borde vara oemotståndlig!

Dottern

Har Du alltid tviflat?

Diktaren

Nej! Jag har haft vissheten många gånger; men efter en tid gick den sin väg! som en dröm när man vaknar!

Dottern

Det är icke lätt att vara menniska!

Diktaren

Du inser och erkänner det? ..

Dottern

Ja!

Diktaren

Hör Du! Var det icke Indra som en gång sände sin son hit ner för att höra mänsklig-hetens klagomål?

Dottern

Jo, det var: Hur blef han mottagen?

Diktaren

Hur fyllde han sin mission? För att svara med en fråga.

Dottern

För att svara med en annan ... Blef icke människans ställning förbättrad efter hans besök på jorden? Svara samningsenligt!

Diktaren

Förbättrad? - Jo, litet: Mycket litet! ... Men, i stället för att fråga: Vill du säga mig gåtan!

Dottern

Ja! Men till hvad gagn? Du tror mig ju icke!

Diktaren

Dig vill jag tro, ty jag vet hvem Du är!

Dottern

Nåväl, jag skall säga!

I tidernas morgon innan solen lyste, gick Brama, den gudomliga verkaften, och lät förlora sig af Maja världsmotrew till att förälska sig. Detta den gudomliga vrålmets beröring med jordämnet var himlens hynde-fall. Världen, lifvet och människorna äro blunda endast ett fantom, ett sken, en drömbild...

Diktaren

Min dröm!

Dottern

En barndröm! ... Men, för att befrias ur jord-ämnet, tålaren Bramas afkomlingar förtoftelsen och lidandet ... Ser han du lidandet såsom befriaren ... Men den till lidandet är trångsynt (nåtar i strid med begäret att njuta, eller Kärleken ... förstår du än hvad Kärleken är, med dess högsta fröjder i de största lidanden, det ljufvaste i det bittraste! Förstår du nu hvad qvinnan är? Qvinnan, genom hvilken synden och döden inträdde i lifvet?

Diktaren

Jag förstår! ... Och slutet ...?

Dottern

Det du kämpas ... striden mellan njutningens smärta och lidandets njutning ... botgörarens qval och vällustingens fröjder ... ~~striden~~

Diktaren

Alltså strid?

Dottern

Strid (mellan motsatser) ~~[illegible]~~ alstrar kraft, liksom elden och vattnet ger ångkraft ...

Diktaren

Men friden? Hvilan?

Dottern

Tystt, du får icke fråga mer, och jag får icke svara! ... Altaret är redan smyckadt till offringen ... blommorna stå vakt; ljusen äro tända ... hvita lakan för fönstren ... gravris i portgången ...

Diktaren

Detta säger du lugnt som om icke lidande fans för dig!

Dottern

Icke?... Jag har lidit alla två lidanden, men hundrafallt, ty mina förnimmelser voro finare...

Diktaren

Säg dina sorger!

Dottern

Skall, kunde du säga dina, så att icke en ord stack stöfver; kunde ditt ord någon enda gång nå upp mot din tankar?

Diktaren

Du har rätt, nej! Jag gick som en dåfotum inför mig själf, och när hopen lyssnade med beundran till min sång fann jag den själf vara skröl – derför, ser du, blygdes jag alltid när man hyllade mig!

Dottern

Och då vill du att jag? Se mig i ögat!

Diktaren

Jag håller icke ut din blick...

Dottern

Men ville du hålla ut mitt ord, om jag skulle tala mitt språk!...

Diktaren

Säg, dock, innan du går: hvad led du mest af, kära?

Dottern

Af – att vara till; att klämma min syn försvagad af att öga, min hörsel förslöad af att öra, och min tanke min luftiga lynna tanke

bunden i fettslyngors labyrinther. Du har ju sett en hjerna ... ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ hvilka krokvägar, hvilka kryp-vägar ... ~~[illegible]~~

Diktaren

Jo, och det är derför alla rätt-tänkande män-ska krokigt!

Dottern

Elak, alltid elak, men det är vi alla. ...

Diktaren

Hur kan man vara annat?

Dottern

Nu skudder jag först stoftet af mina fötter... jorden, heran ...

[hon tar af skorna och lägger dem i elden.]

Portvaktenskan [in] [lägger sin schal i elden.]

Hanske jag får bränna upp min schal med?

Officeren [in] [ut]

Och jag mina vosar som bara hor taggarna qvar!

Affischören [in] [ut]

Affischerna får gå, men tänkhöfven aldrig!

Glasmästaren [in] [ut]

Diamanten! Som öppnade dörrn! Farväl!

Advokaten [in] [ut]

Protokollen i den stora processen rörande pöf-

vens skägg eller vattumineringen i hanges Kåkar-

[ut]

Karantännmästaren [in]

Ett litet bidrag, af den svarta maskk som gjorde mig
till Marian mot min vilja!

[ut]

Viktoria [in]

Min skönhet, min sorg!

[ut]

Edith [in]

Min fulhet, min sorg!

[ut]

Den Blinde [in, tickes handen i elden]

Jag ger min hand för mitt öga!

[ut]

Don Juan [i rullstolen in]
Hon
och
Damen

Don Juan

Raska på, raska på, lifvet är kort!

[ut med de andra]

Diktaren

Jag läst att när som lifvet malkas slutet,
allt och alla rusa förbi i en enda defilé...
är detta slutet?

Dottern

Ja, det är mitt! Farväl!

Diktaren

Säg en afsked!

Dottern

Nej, jag kan icke! Tror du att Era ord kunna säga vår tankar!

Teologen [in, rasande]

Jag är desavouerad af Gud, jag är förföljd af martyrer, öfvergifven af regeringen och förhånad af mina embetsbröder: Hur skall jag kunna tro när ingen annan tror ... hur skall jag försvara en Gud som icke försvarar de sina? Dock är det!

[Kastar en bok på elden och går ut]

Diktaren [ryckar boken ur elden]

Vet du hvad det var? – En Martyrolo-gium; en Kalender med en martyr för hvarje dag i året.

Dottern

Martyr?

Diktaren

Ja, en som [redacted], pinats och dödats för sin tro! [redacted] Säg hvarför!

Dottern

Tror du att alla, som pinas, lida, och alla som dödas känna smärta? – Lidandet är ju förlösningen och döden befrielsen;

Kristin [med pappersremsor]

Jag kläster, jag kläster tills det inte finns något
mer att klistra ...

Diktaren

Och om sjelfva himlen rasade, så skulle du
försöka klistra till den ... Gå!

Kristin

Är det inga innanfönster der i slottet?

Diktaren

Nej, du, inte der!

Kristin [ut]

Du går väg, du!

Dottern

Vårt afskedsförstår och slutet nalkas;
Farväl du menskobarn, du drömmare,
Du skall som bäst förstår att lefva;
På vingar sväfvande utöfver jorden
Du sykner ner ibland i mullen

~~Att blifva [illegible]~~

För att den smutsa väl, ej fastna:

- - - - - - - - - - - - -

Nu när jag går ... i afskedsstunden ~~[illegible]~~

~~[illegible]~~

När man skall skiljas från en vän, en plats, älskat
Hur stiger icke saknaden af det man ~~[illegible]~~,
Och ångern öfver det man ~~[illegible]~~ brutit, ..

~~[illegible]~~

O, nu jag känner hela varat's smärta,
Så är det du att ~~[illegible]~~ vara människa ---
Man saknar öfven det man ej värderat
~~[illegible]~~
Man ångrar öfven det man icke brutit ...

Man vill gå bort, och man vill stanna...
Så vifras hjärtats hälfter ~~åt~~ hvar åt sitt håll,
~~[illegible]~~
Och känslan slits som emellan hästar
af motsats, absolutsamhet, disharmoni...

– – –

Farväl: Säg dina tjänare att jag mins dem,
Dit nu jag går, och deras klagan
Skall i ditt namn jag bära fram till
[tronen.

Jag, det är synd om människorna!

Farväl!

[Hon går in i slottet. Musik höres!
Fonten upplyses af det brinnande slottet
och visar nu en vägg af människo-an-
sigten, frågande, sörjande, förtviflade...
När slottet brinner slår blommknop-
pen på taket ut till en jättekrysan-
themum.]

Slut.